

Interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje

Merkaš, Natali

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:654394>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NATALI MERKAŠ

INTERES DJECE JASLIČKE DOBI ZA ČITANJE I PRIPOVIJEDANJE

Diplomski rad

Pula, rujan 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NATALI MERKAŠ

INTERES DJECE JASLIČKE DOBI ZA ČITANJE I PRIPOVIJEDANJE

Diplomski rad

JMBAG: 0303086702, izvanredni student

Studijski smjer: Sveučilišni diplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Priče i pripovijedanje u ranoj i predškolskoj dobi

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Kristina Riman

Pula, rujan 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana **Natali Merkaš**, kandidatkinja za **magistru ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja** ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, 2024. godine

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, **Natali Merkaš** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom ***Interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje*** koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

ZAHVALA

Na početku se želim zahvaliti svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Kristini Riman na svim pruženim savjetima, korisnim komentarima, strpljenju, prenesenom znanju, razumijevanju i povjerenju tijekom cijelog studiranja.

Ovaj diplomski rad posvećujem svojim roditeljima, Gordani i Marijanu. Hvala Vam na svemu što ste mi pružili i učinili za mene tijekom mog studiranja. Hvala Vam što ste se pobrinuli da mi ništa ne nedostaje.

Zahvaljujem sestri Lani što je bila moj oslonac i dečku Marku na bezuvjetnoj ljubavi i podršci. Hvala baki Brankici na svakom izrečenom „sretno“ prije ispita i džeparcu nakon istog.

Zahvaljujem ostaloj obitelji i bliskim prijateljima koji su bili uz mene svojim savjetima i podrškom tijekom svakog ispita i cjelokupnog studiranja.

Hvala Vam na svemu!

„Kraj jedne ere, početak novog putovanja.“

-nepoznati autor

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DIJETE JASLIČKE DOBI	3
3. SLIKOVNICA	5
3.1 Vrste slikovnica	6
3.2 Važnost čitanja slikovnica djeci	7
4. DJEČJA PRIČA	9
4.1 Vrste dječjih priča	10
4.2 Dječja priča u obitelji	11
4.3 Priča u dječjem vrtiću	11
5. PRIPOVIJEDANJE	13
5.1 Karakteristike dobrog pripovjedača	14
6. PRIPREMA ZA PRIČANJE PRIČA	16
7. ULOGA RODITELJA I ODGOJITELJA U POTICANJU INTERESA DJECE JASLIČKE DOBI ZA ČITANJE I PRIPOVIJEDANJE	18
8. PRIKAZ AKTIVNOSTI PRIPOVIJEDANJA U JASLIČKOJ ODGOJNO- OBRAZOVNOJ SKUPINI	20
8.1 Izmišljena priča „Pustolovina jedne male mrkve“	20
8.2 Priča „Tinili Tuk i Pinili Puk“	22
9. ISTRAŽIVANJE	26
9.1 Postavljene hipoteze	27
10. ISTRAŽIVAČKI INSTRUMENT, POSTUPAK ISTRAŽIVANJA, STATISTIČKA ANALIZA	28
10.1 . Istraživački instrument	28
10.2 . Postupak istraživanja	29
10.3 . Statistička analiza	29
11. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	30
12. RASPRAVA	46
13. ZAKLJUČAK	48
14. LITERATURA	50
SAŽETAK	53
SUMMARY	54

1. UVOD

U današnjem suvremenom svijetu sve je manje govorenog jezika, a ono što je izgovoreno uglavnom se koristi za prijenos informacija. Djeca su okružena ekranima i raznim suvremenim medijima i igračkama. Sve manje slušaju govorenu riječ što može dovesti do određenih komplikacija u daljnjem cjelokupnom razvoju. Pričanje priča djeci osigurava kvalitetniji razvoj govora i obogaćuje emocionalni razvoj. Osim što će pružiti užitak, priča bi također trebala ohrabriti djecu i pomoći im da steknu dublje razumijevanje svijeta oko sebe. Suvremena dječja knjiga, posebno slikovnica, pred djecom i odraslima otvara mnoštvo vrlo životnih tema koje uključuju iskustva u obitelji, školi i na svim pozornicama stvarnoga, svakodnevnog života“ (Zalar i suradnici, 2008). Brojna istraživanja pokazuju da se dijete kojem se čita i priča od najranije dobi brže razvija, više se interesira za okolinu, brže uči, lakše se snalazi u komunikaciji s drugima te lakše razvija predčitalaške vještine. Također, postoje “istraživanja koja govore o pozitivnom utjecaju priče na sveukupan dječji razvoj” (Siketić i Turza-Bodan, 2022:32 prema Mellon 2000, Land 2011, Ellis, Brewster 2014).

Umjesto klasičnog načina čitanja priča može se koristiti pripovijedanje. Pripovijedanje kod djece razvija komunikaciju, izražavanje i razumijevanje. Također, pripovijedanje kod djece u predškolskog uzrasta potiče razvoj sposobnosti prepričavanja i samostalnog stvaranja teksta. Glavnu ulogu u pripovijedanju snosi pripovijedač. Zbog toga je važno poznavati ključne karakteristike pripovijedača koje su spomenute u daljnjem tekstu. Priprema je važna kod svega što se radi, pa je tako važno dobro se pripremiti za pričanje priča. Proces pripreme vrlo je složen proces koji zahtjeva dobru pripremljenost pripovijedača.

Roditelji i odgojitelji glavni su izvor informacija za dijete od njegovog rođenja. Dijete vjeruje roditeljima i odgojiteljima, oponaša njihove radnje te su upravo zbog toga oni koji će poticati dijete i njegovu radoznalost. Da bi kod djece potakli zanimanje za čitanje i knjige te razvitak ljubavi prema navedenom, prije svega, potrebno je osigurati dobro okruženje u kojem dijete boravi.

Cilj rada je istražiti interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje, odnosno prikazati aktivnosti kojima se čitanjem i pripovijedanjem mogu provesti aktivnosti s djecom jasličke dobi. U radu je, stoga prikazana aktivnost pripovijedanja priča u odgojno-obrazovnoj skupini, napisan je tekst priče, opisan tijek pripovijedanja i osvrt na provedenu aktivnost te prikaz dječjih reakcija. Također, u radu se promatra interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje, pa je sukladno tome provedeno istraživanje kroz anketni upitnik. Anketni upitnik proveden je online, na području Krapinsko-zagorske županije, te je bio namjeren odgojiteljima djece jasličke dobi i onima koji imaju iskustva rada u istima. Istraživanje je objašnjeno kroz cilj istraživanja, postavljene hipoteze, istraživački instrument, postupak istraživanja, statističku analizu, rezultate istraživanja, odgovore na postavljene hipoteze i raspravu.

2. DIJETE JASLIČKE DOBI

Dijete jasličke dobi je dijete između prve i treće godine života. Jaslička dob je jedno razdoblje u djetetovom životu koje može imati učinak na rast i razvoj u budućnosti. Najosnovnija obilježja dječjeg organizma su rast i razvoj. Kao što je poznato, dječji organizam se svakodnevno razvija i raste. Prema Starc i suradnicima (2004:14) aspekt razvoja djeteta dijeli se na: "razvoj motorike, razvoj spoznaje, govora, emocionalni i socijalni razvoj i razvoj igre te likovnih i glazbenih sposobnosti".

„Osnovna karakteristika perioda u dobi od 1. do 2. godine života je povećana motorička spretnost djeteta” (Starc i suradnici, 2004). U tom razdoblju usavršavaju se pokreti dohvaćanja, a do kraja 2. godine dijete usavršava prirodne oblike kretanja. U periodu od 2. do 3. godine dijete unapređuje stajanje, hodanje i one radnje koje izvodi pomoću ruku, odnosno razvoj ravnoteže i koordinacije. U razdoblju do 3. godine života, dijete prepoznaje osnovna svojstva pojava i predmeta na način da njima neposredno barata, sluša i doživljava. Između 1. i 2. godine života “dijete počinje izgovarati svoje prve riječi sa značenjem” (Starc i suradnici, 2004). U vremenu do 2. godine dijete razvija sposobnost prepoznavanja i izražavanja emocija. Osnovne emocije koje se javljaju u ranoj dobi vrlo su intenzivne, što objašnjava zašto djeca jasličke dobi imaju vrlo burne emocionalne reakcije. Dijete do 2. godine prolazi dvije razine igre, a to su spoznajna i društvena. Spoznajna igra dijeli se na funkcionalnu i konstruktivnu igru te igru pretvaranja (simbolička igra). Društvena razina igre dijeli se na igru promatranja, samostalnu igru, usporednu igru, usporedno-svjesnu igru, jednostavnu socijalnu igru, komplementarno-uzajamnu igru. Dijete do 3. godine također prolazi dvije razine igre, spoznajnu i društvenu. Spoznajna razina igre sastoji se od igre pretvaranja, funkcionalne i konstruktivne igre. Dok se društvena razina igre sastoji od suradničke socijalne igre pretvaranja.

Najnovija istraživanja pokazuju da je razdoblje do treće godine života vrijeme najintenzivnijeg učenja i razvoja djeteta. „Dijete je individuum kojeg obilježavaju njegove jedinstvene kvalitete i ima vlastito mišljenje, kulturu i prava. Svako dijete, neovisno o kronološkoj dobi, razvojnim mogućnostima i posebnim potrebama, ili pak vjerskim, nacionalnim, ekonomskim i drugim posebnostima njegove obitelji, predstavlja ravnopravnu i jednako vrijednu jedinku, sa svojim jedinstvenim potrebama, mogućnostima i pravima” (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2014).

Djeci rane dobi slikovnica pruža širok raspon mogućnosti za učenje. Slikovnica utječe na razvoj i stimulaciju govora, a također pružaju mogućnosti usvajanja novih pojmova i učenja pravilnog izgovora. Kod čitanja je važno izražavanje, pravilan izgovor i naglasak. Isto tako, autorice Pintur i Hrustić (2011) navode da slikovnice mogu pružiti i približiti ono što djeca možda nemaju priliku vidjeti, čuti i doživjeti u svom okruženju.

Aktivnosti koje uključuju čitanje djeci jasličke dobi vrlo su važne, jer se uz pomoć njih potiče djecu na prepoznavanje i razumijevanje procesa vlastitih i tuđih osjećaja te njima razvijaju govorne sposobnosti, percepciju, kreativnost i, što je najvažnije, interes za slikovnice – knjige.

Za vrijeme aktivnosti pripovijedanja, kako bi omogućili djeci jasličke dobi da razumiju priču, sadržaj je moguće prikazati vizualno uz pomoć prstne lutke, lutke koja pokazuje lika iz priče ili uz pomoć kazališta. Prema Velički (2013) u dobi do treće godine dijete još uvijek u potpunosti ne usavršava svoj govor, pa iz tog razloga za vrijeme slušanja priče dijete uključuje tijelo i ponavlja riječi koje je čulo od pripovjedača. Sukladno tome preporučuju se priče koje uključuju igru prstima i kratke priče s rimom.

3. SLIKOVNICA

Slikovnicu se smatra prvom knjigom u djetetovom životu. Ona je također suvremena knjiga koja djeci i odraslima donosi razne životne teme. Kako navodi Petrović-Sočo (1997:9) "slikovnica je serija slika prilagođenih mogućnosti djece pojedine dobi".

Kao prednost može se spomenuti to što je vrlo dostupna i ima je svuda. Slikovnice se razlikuju prema kakvoći i cijeni. Zalar (2009:5) tvrdi da je „pristup slikovnicama, zapravo, mala pokretna izložba koja je dostupna i najmanjoj djeci”. Dijete uči o svijetu oko sebe slušanjem priča iz slikovnica i ostalih knjiga koje su namijenjene djeci. "Brojna istraživanja pokazala su da 83% djece uživa u čitanju slikovnica prije spavanja, a 68% ovu aktivnost uvrštava među najdraže aktivnosti koje obavljaju sa roditeljima" (Dječji vrtić Cvrčak, 2020).

Slikovnice su napravljene na način da imaju slikovni dio, pa stoga postoje one slikovnice koje ne sadrže tekstualni dio. Poznato je da dijete ima pomoć kod čitanja, pa tako pomagač stvara djetetu dojam o tekstu na temelju ilustracija. Jasna je činjenica da sve slikovnice koriste dva vida komunikacije: tekstualnu i slikovnu.

U knjizi za djecu ilustracije su informativno pretvorene u tekst i sadržavaju osnovne podatke koje nije moguće izvesti iz teksta. Prema tome, može se zaključiti da slika ima veću važnost od teksta, odnosno da je dominantnija u odnosu na njega.

Kada je vrijeme za odabir slikovnice, roditelji i odgojitelji trebaju razmisliti u smjeru psihofizičkih karakteristika djeteta, koje su različite ovisno o dobi. Ukoliko je djetetu ponuđena slikovnica koja nije, ono je neće moći razumjeti ili će mu biti dosadna. Prema Vizek Vidović i Hrabar (1999) od rođenja djeteta do 2. godine preporuča se davati slikovnice koje je teško potrgati, s kratkim tekstom, logičnim i razumljivim ilustracijama u kontrastnim ili jarkim bojama. U ovoj fazi dječjeg života prikladne su knjige bez teksta, s manjim pojmovima i kratkih opisa slika. Prema riječima autorice Zalar (2008: 5): „dobra slikovnica nastaje ozbiljnim i dugotrajnim radom, može biti poticaj za niz životno važnih aktivnosti ili jednostavno trenutak užitka i zajedništva s nekim tko nam je drag“.

3.1 Vrste slikovnica

Za malu djecu mlađu od 3 godine, slikovnice bi trebale sadržavati velike slike koje prikazuju jedan predmet jednostavnog oblika i primarnih boja. Postupno će iskazati zanimanje za složenije likovne sadržaje.

Majhut i Zalar (2008) slikovnice kategoriziraju prema obliku, sadržaju, likovnoj tehnici, strukturi izlaganja i sudjelovanju recipijenta.

Prema obliku slikovnice dolaze u raznim formatima: pop-up, leporello, slikovnice igračke, multimedijske slikovnice koje kombiniraju slike, tekst i zvukove te nepoderive slikovnice. U današnje užurbano i suvremeno doba sve više se koristi elektronička slikovnica.

Kada je u pitanju struktura izlaganja slikovnice, prema Martinović i Stričević (2011) one se mogu podijeliti na tematske i narativne. Sadržajno gledano, takve knjige mogu obuhvatiti širok raspon tema, tako da je gotovo nemoguće nabrojiti sve tematske kategorije kojima pripadaju. Teme koje su najzastupljenije su životinje i slikovnice sa predmetima iz svakodnevnog života.

Kada je u pitanju vrsta tehnike koja se koristi prilikom oblikovanja likovnih dimenzija tada one mogu biti lutkarske, fotografske, slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika, interaktivne slikovnice te strip-slikovnice. Fotografska slikovnica je slikovnica za čije se nastajanje koriste razne fotografije. Lutkarske slikovnice nastaju oblikovanjem različitih materijala. Kada se spoje strip i slika nastaju strip slikovnice. Kada se dodaju stvarni radovi tada nastaju slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika. Interaktivne slikovnice nastaju kada se prati interes djeteta i njegove motivacije tijekom igranja.

U odnosu na sudjelovanje recipijenta obitavaju slikovnice koje djeca mogu samostalno upotrebljavati i one kod čije upotrebe je potrebna pomoć roditelja.

Prema Stričević (2006), "slikovnice za najmanju djecu (u prvoj i drugoj godini života) više slične igrački no knjizi – rasklapaju se u lepeze, sastavljaju u maštovite oblike, izrezane su i oblikovane prema nekom liku na slici, debele, izrađene od kartona ili mekane i savitljive, izrađene od tkanine, spužve ili plastike". Slike i ilustracije u

slikovnicama za djecu jasličke dobi ne bi trebale biti napravljene sa previše detalja, jer će time odvlačiti pažnju djeteta.

3.2 Važnost čitanja slikovnica djeci

Istraživanja su pokazala da djeca s kojom se razgovara i kojoj se čita tijekom prve tri godine, razviju snažnije temelje za učenje i čitanje u budućnosti. Uživajući u bajkama i pjesmama dijete ne samo da doživljava estetski užitek, već i uživa u radosti pripovijedanja. Da bi se kod djeteta izazvala težnja prema čitanju, važno je izlagati ga redovnim aktivnostima koje uključuju čitanje. Što ranijim čitanjem slikovnica utječemo na percepciju svijeta kod djeteta. Kada se djetetu posveti pažnja kroz čitanje, pa bar na nekoliko minuta, dijete se osjeća veselo i opušteno. Čitanje za djecu sadrži neprocjenjivu vrijednost. Prema Ada Flor i Campoyisabel (2011: 4), "čitanje uvijek može biti kreativan proces, osobito kad se naoružamo različitim tehnikama i strategijama rada na tekstu". Čitanje ima jednaki značaj poput govora. Za vrijeme čitanja priče, čitatelj se povezuje s knjigom koju drži, pretvarajući slijed napisanih slova u zvukove, tj. u riječi koje se kombiniraju u rečenice. Tijekom čitanja važno je da dijete osjeti važnost događaja i da prepozna da je ovo vrijeme posvećeno samo njemu. Za vrijeme čitanja, poželjno je održavati kontakt očima kada dijete to želi. Uz čitanje odrasla osoba/roditelj stvara intiman trenutak sa svojim djetetom te putem toga jača osjećaj povezanosti, bliskosti i sigurnosti. Vrlo su važna pitanja koja dijete postavlja tijekom čitanja, jer se postavljanjem pitanja omogućava razjašnjavanje ideja i poboljšavanje razumijevanja. Također, nužna su za jačanje i kreiranje dijaloga s tekstom.

Čitanje može započeti u bilo kojoj dobi, jer očaravajuća priroda riječi pretočenih u bajku u ugodnom okruženju može umiriti ranjivo dječje srce, potaknuti radostan smijeh ili zanimljive razgovore. Prema Čudina-Obradović (2002) gotovo sva djeca uživaju u slušanju i čitanju priča. Čitati djeci od najranije dobi vrlo je bitno jer na taj način dijete stvara posebnu emocionalnu vezu s odraslom osobom; kod djeteta se izaziva uгода i zadovoljstvo; dijete se uvodi u drugačiji svijet (umjetnosti i književnosti); kroz aktivnosti čitanja dijete unapređuje svoje sposobnosti slušanja; čitanje pomaže u razvijanju opažanja, pozornosti, pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja; kroz

čitanje dijete prolazi kroz različiti svijet iskustva i raznih događaja, razvija interes djeteta; omogućuje mu da stječe nova znanja; obogaćuje djetetov rječnik i njegove govorne sposobnosti; pomaže djetetu da zavoli knjigu.

Važno je naglasiti da je poželjno s čitanjem započeti već kod rođenja djeteta jer se na taj način oblikuje slušna osjetljivost za govor i glasove koja je vrlo bitna za razvijanje predčitalačkih vještina. „Pričanje priča zapravo je izraz ljubavi prema djeci i na takav način primajući ljubav, djeca uče voljeti“ (Silaj, 2022).

4. DJEČJA PRIČA

„Pojam priče obuhvaća mit, u književnom djelu označava sustav dočaranih događaja“ (Barlutović, 2023). Prema literaturi iz područja dječje književnosti, priča se koristi kao pojam koji ima najšire značenje te zamjenjuje ostale nazive za kratke prozne vrste. „Priča je nadređen pojam koji obuhvaća kraće narativne tvorevine nazvane podvrstama priče, a to su bajka, fantastična priča i pripovijetka“ (Visinko, 2009: 34). Bajka je književna vrsta koju djeca tijekom svog života najranije upoznaju. To je priča sa tipičnim početkom i završetkom, ponavlja se, variraju isti motivi, isprepliću se dva svijeta (čudesan sa stvarnim) te ima formulaični izraz. Fantastična priča je priča koja je poznata po nerealnom svijetu, često nastaje u snu ili u povezanosti s neobičnim likovima, likovima djece, nebajkovitim likovima i odnosima koji nisu logični, ima slobodnu formu u odnosu na klasičnu bajku. Pripovijetka traži veći stupanj literarne i jezične sposobnosti slušatelja. Ona se temelji na stvarnosnoj motivaciji.

Dječja priča ima veliko značenje u procesu odgoja i obrazovanja jer sadrži nezamjenjivu umjetničku istinu o životu i njegovim tugama, radostima, ushitima, patnjama i bolima. U dječjoj priči nalaze se situacije u kojima se čovjek svakodnevno nalazi, kao i njegovi problemi te suodnosi. Također, važne su za doživljavanje i spoznavanje naroda kojem čovjek pripada, kulture, tradicije, običaja i jezika. Nadalje, priča može biti jedan od načina pomoću kojeg će se uspostavljati i razvijati bliski odnosi između najmlađih i odraslih. Prema Visinko (2005) dijete aktivno slušajući uči jezik bajke te sukladno tome nije potrebno da se bajka tumači već da ju se intenzivno pripovijeda i čita.

Prema Crnković i Težak (2002: 21) dječja priča je „glavna i najopsežnija vrsta dječje književnosti“ te se dijeli na narodnu i umjetničku. Narodne priče se prenose usmeno i nisu vezane samo djecu, ali su djeca u velikoj mjeri njihova publika. Tekst nije zadan i oblikovan, nego interpretator odabire najprikladnije riječi i prilagođava ih publici (djeci). Narodna priča dijeli se na bajku, legendu, mit, novelu i anegdotu. Najvažnije vrste su bajka i novela. Umjetničke priče, s druge strane, razvijaju se iz prepričavanja narodnih priča i sadrže vlastite elemente. Takve priče dijele se na bajku (građenu po uzoru na narodne bajke ili slične kao naroda), na fantastičnu priču i na

priču koja je bliska realističnoj pripovijetci. Narodne priče vrlo su važne za razvoj umjetničkih priča.

Dječja priča kratka je prozna vrsta koja treba sadržavati bitne odrednice: jednostavan i razumljiv stil pisanja koji je prilagođen djeci, motive koji su bliski djeci (uglavnom iz života djeteta), pojavljivanje više likova s usmjerenjem na jednog do dva lika (likovi su najčešće djeca, no mogu se pojaviti životinje, biljke, predmeti i nestvarna bića), unutarost lika se ne produbljuje, prikaz samo jednog događaja. Shvaćanje dječje priče ovisi o nekoliko čimbenika: o samom djetetu, o roditelju, odgojitelju i komunikacijskim situacijama.

4.1 Vrste dječjih priča

Iako postoji spomenuta podjela na narodne i umjetničke priče, Crnković i Težak (2002) priče dijele po efektu, podtekstu ili namjeni koje mogu biti simboličke, filozofske, šaljive ili humorističke, poučne, priče kao igre, moralističke i basne. Sljedeće ih dijele po odnosu prema tradiciji te tada priča može biti klasična, starinska i moderna. Treća podjela je po elementu igre i priča je tada kumulativna (izgrađuje sustave koji su suprotni postojećima na osnovi logike i analogije). Četvrta podjela je po junacima što znači da su to priče s djecom u ulozi junaka i priče s junacima koji nisu djeca. Najbitnijim podjelom smatra se podjela po junacima zbog pripadnosti ljudskom rodu, biljnom ili životinjskom svijetu. Isto tako, razlikuje se priča o patuljcima, vilinska priča, priče o divovima i vješticama, o herojima, o svecima, lutkama, ludama i mnogim drugima. Sljedeća podjela je po završetku što uključuje priču sa sretnim završetkom, nesretnim završetkom, priču za završetkom u kojem se ne odlučuje o sreći ili nesreći, biti ili ne biti. U narodnoj bajci kao pravilo je postavljen sretan završetak, dok u umjetničkoj priči čitatelji (djeca) očekuju sretan završetak. Posljednja podjela je po odnosu prema igri riječima pa je priča tada bez igre riječima i one priče u kojima naglašena igra riječima.

4.2 Dječja priča u obitelji

Do treće godine života dijete ne može u potpunosti pratiti priču, no to nije razlog da ne uživa u slušanju za vrijeme odmora ili prije spavanja. Na kraju tog razdoblja, dijete počinje pokazivati zanimanje za neku sliku iz priče, određeni lik, njegov govor i izgled te će sukladno tome željeti slušati učestalo. U obitelji se priča najčešće čita u vrijeme odlaska na spavanje ili navečer. Prema provedenom istraživanju autorice Visinko (2009), osim navedenih, roditelji dodaju još nekoliko prilika kada čitaju: u svakoj prilici jer vole čitati, kada dijete pokaže zanimanje, učestalo tijekom dana, za vrijeme šetnje, nakon buđenja, poslijepodne, u vožnji.

Kada je u pitanju oblik prezentacije priče, istraživanja su pokazala da roditelji priču najčešće interpretiraju djeci kroz videosnimke/film, a nakon toga kroz pričanje (kazivanje). Roditelji ukazuju na to da djeca imaju snažne doživljaje na ispričane priče. Djeca se često poistovjećuju s likovima koji se bore protiv zla i imaju probleme kako bi u konačnici pobijedili. Također, navode da djeca najčešće traže da im se priča ponovo čita te da vrlo često postavljaju pitanja vezana uz pročitano. Roditelji su naveli nekoliko naznaka kojima se potvrđuje da djeca pokazuju zanimanje za pročitanim kao što je: vrlo česti pokušaji prepričavanja iako to nije traženo od djeteta te potreba za izražavanjem sposobnosti (želja djeteta da sada ono ispriča priču).

4.3 Priča u dječjem vrtiću

U današnjem ubrzanom svijetu, gdje su jednogeneracijske obitelji uobičajene, a pojedini članovi imaju ograničeno vrijeme, ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja služe kao prekrasno okruženje za pričanje priča. U dječjem vrtiću priča ima značajnu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu te je zastupljena na različite načine. Priče se mogu čitati, pripovijedati i na taj način istraživati kroz suradnju s djecom, kao i kroz samoinicirane i slobodne aktivnosti. Utjecaj pripovijedanja značajno utječe na izražavanje djece, bilo da su to likovne ili dramske forme ili na temelju same aktivnosti prepričavanja priče. „Kod odabira priče važno se prilagoditi dječjoj dobi, njihovim mogućnostima, interesima i stupnju govornoga razvoja“ (Samardžija, 2023).

U odgojno-obrazovnim ustanovama književna riječ je uključena u programske sadržaje. Pričom se razvija jezični izraz djece i bogati se njihov rječnik. Također, važna je za razvijanje osjetljivosti djeteta za umjetničku riječ i obogaćuje emocionalni svijet. Autorica Visinko (2009) provela je istraživanje o odnosu odgojitelja i učitelja prema hrvatskoj dječjoj priči. Prema provedenom istraživanju tog mišljenja je 79% odgojiteljica koje su ispitane. Odgojiteljice navode da je priča za njih sredstvo odgoja, poticaj za razvijanje mašte i polazište u raznim oblicima stvaralaštva. Odgojitelji s iskustvom manjim od 10 godina u odgojno-obrazovnoj praksi navode da pročitane priču koriste kao predložak za jezično izražavanje, a zatim za scenski i likovni izraz. Suprotno tome, odgojitelji do 20 godina iskustva oblike jezičnog, likovnog i scenskog izraza izjednačuju prema frekvenciji uporabe u odgojno-obrazovnoj praksi. Oni odgojitelji koji imaju više od 20 godina iskustva na prvo mjesto istaknuli su likovni, zatim jezični te scenski izraz. Sukladno rezultatima provedenog istraživanja najveći broj odgojitelja pretežito odlučuje za likovni, zatim jezični te scenski izraz. Osim poticanja razvoja mašte i pismenosti, priče mogu prenijeti vrijednosti, razna uvjerenja i stavove te norme društva koje bi mogle utjecati na djetetovo razumijevanje svijeta.

5. PRIPOVIJEDANJE

Prema Hegedić (2022:11), "pripovijedanje je hiperonim pojmovima pričanju i prepričavanju". Pripovijedanje se smatra jednom od najstarijih vještina ljudske civilizacije. Od davnih dana, komuniciranje je neizostavno za funkcioniranje u zajednici i njeno opstojanje. Nekada davno pripovijedalo se uglavnom odraslima. S vremenom ono postaje namijenjeno uglavnom djeci.

Pripovijedanje se definira kao širi pojam koji obuhvaća pričanje i prepričavanje. To je vještina i sposobnost za čije izvođenje je potrebna temeljita priprema i određeno znanje. Ono treba biti jasno, a ne monotono kao kod recitiranja. Tekst koji se pripovijeda treba biti logički povezan. Važno je da se priča ispriča jednostavnim rečenicama. Preglednost, jasnost, tečnost, razumljivost te gramatička i stilska ispravnost trebale bi biti odlike pričanja. Postoji nekoliko metodičkih postupaka za ispričati priču: pričanje uz geste, uz pokret, po nizu slika, ozvučena priča, priča iz kovčega, korištenjem stolne predstave i prstnih lutaka. Priča se može pripovijedati uz geste i mimiku. Pažnju je potrebno usmjeriti i na neverbalnu komunikaciju kako se ne bi narušila verbalna. Drugim riječima, govor tijela odražava ono što se prenosi izgovorenim riječima. Kada je riječ mlađoj djeci, preporučljivo je obogatiti pripovijedanje na način da se koriste razni rekviziti i poticajni izvori.

Djeca bi s razumijevanjem i pažnjom trebala slušati priču te je kasnije pokušati pripovijedati. Kako bi se to moglo provesti, važno je da odgojitelj (pripovjedač) osigura mir tijekom izvođenja. Autorica Velički (2013) preporučuje da djeca sjednu u formaciju kruga tako da se međusobno mogu vidjeti. Isto tako, navodi da je poželjno unutar kruga postaviti predmet koji će na bilo koji način biti povezan s pričom koja će im biti ispričana. Priča služi kao nagrada i motivacija za učenje. Djeci nije potrebna samo knjiga i slikovnica nego i pripovjedač koji će im pokazati da postoji red u kojem istinski uživaju, kao i okruženje ispunjeno radošću i zabavom.

Jednom od najvažnijih komponenti pripovijedanja smatra se osoba koja dovodi priču ispred publike, a naziva se pripovjedač.

5.1 Karakteristike dobrog pripovjedača

Da bi željena priča bila što kvalitetnije ispričana, prema Šprišić (2021) važno je da pripovjedač ima određene karakteristike. Čitanje obično povezujemo s idejom sjedenja. Pripovjedač ima slobodu da tijekom priče sjedi, stoji ili hoda, u odnosu na osobe koje čitaju. Pripovjedač može usmjeriti svoj pogled na publiku te tijekom izvedbe može koristiti geste, mimike glasa, tijelo i glas. Tijekom pripovijedanja pripovjedač iznosi vlastita iskustva i dojmove. Da bi se priča učinkovito prenijela, pripovjedač mora imati specifične temeljne vještine. Ne može baš svatko ispuniti ulogu pripovjedača. Pripovjedači trebaju posjedovati jedinstveni talent i „izbrusiti“ svoju vještinu kako bi razvio sposobnost pripovijedanja. Oni koji su se uspjeli istaknuti tom sposobnošću oduševljeno su prihvaćeni kao heroji. Kad pripovijedamo priču ulazimo u ulogu pripovjedača. Za vrijeme pripovijedanja ključno je da pripovjedač zavoli priču koju će prenijeti i dočarati svojoj publici, na što se često zaboravi. Tada će pripovjedač, naročito kada su njegova publika djeca, moći ostvariti ugodnu atmosferu za potpunu percepciju naracije.

Prema uzoru na Johannesa Merkela, autorica Velički (2013) osmišljava smjernice koje bi kvalitetan pripovjedač trebao sadržati:

- nastojati pripovijedati bez predloška teksta, odnosno znati napamet tijekom radnje i rečenice te ključne događaje;
- potruditi se u svoj govor uklopiti ponavljanje;
- nastojati postići prisnu atmosferu (poželjno je publiku raspodijeliti u oblik kruga);
- pričanje je poželjno upotpuniti gestom i mimikom (na taj način se upotpunjuje tijekom radnje);
- prema potrebi mogu se upotrijebiti određena sredstva;
- važno je da pripovjedač obrati pozornost na vrednote govorenoga jezika (ritam, tempo, stanke, intenzitet, intonaciju);
- ako je pripovjedač u mogućnosti, poželjno je da stvara različite boje glasa za različite uloge (paziti da ne dolazi do pretjerivanja);
- važno je upotrebljavati i služiti se jezikom koji dijete razumije, ali ga istovremeno obogatiti kako bi djeca dobila pravilan govorni primjer;
- važno je da se djeca uključe u priču (oponašanje pokreta, dozvoljavanje pitanja)

- objasniti nepoznate riječi unaprijed ako postoji potreba;
- nakon pripovijedanja, priča se može doraditi (uz pomoć igre uloga, predstave).

6. PRIPREMA ZA PRIČANJE PRIČA

Kada je u pitanju proces pripreme za pričanje priča, odnosno pripovijedanje, može se reći da je to vrlo složen proces koji zahtjeva dobru pripremu i puno vremena. Vrlo je jasno da se za pripovijedanje ne može pripremati tijekom jednog dana. Navedeni proces pripreme sastoji se od nekoliko koraka koji su vrlo važni i nikako se ne smiju izostaviti. Prije samog pripovijedanja, pripovjedač bi morao dobro poznavati priču. Način na koji se pripovjedač može pripremiti je da jednu rečenicu ponavlja više puta na različite načine. Velički (2013: 48) navodi nekoliko primjera uz pomoć kojih se rečenice mogu izgovarati, a za potrebe ovog rada izdvojeni su neki od njih:

- “izgovarati rečenicu različitim tempom/brzinom;
- zanemariti interpunkciju;
- kao da vam je smiješno ili kao da ste tužni;
- kao da vam se spava;
- kao da čitate vijesti na televiziji;
- tako da se naprave stanke ispred glagola i/ili rečenice.

Sljedeća vježba podrazumijeva duboko razumijevanje priče, posebno kada je u pitanju bajka. Pripovjedač to može postići na način da priču pročita i prouči temeljito, jednu po jednu rečenicu, s time da se u potpunosti upusti u svijet priče. Osoba može sklopiti oči, promatrati slike oko sebe. Kada je riječ o jednom pripovjedaču, on tada može zapisivati sliku i doživljaj. Ako je riječ o radu u skupinama, pripovjedači tada razmjenjuju iskustva onoga što su doživjeli.

Autorica Velički (2013) navela je nekoliko odrednica pripovjedačkog procesa na temelju vlastitog iskustva. Kao prva smjernica spominje se stvaranje sheme. Svaki jezik sadrži shemu prema kojoj se rečenice mogu kreirati, a da se ne zna kako će se na kraju izgovoriti. Odabir vrsta riječi i njihov redoslijed odrednica je osobnog stila. Glagoli i imenice prenose informaciju, a pridjevi slikovnim jezikom mogu stvoriti slikovnicu. Bajka taj plan ostvaruje na idealan način. Ona ima junaka, naknadni događaj utječe na njega, junak se mora suočiti s događajem i pronaći rješenje i tu je kraj priče.

Sljedeća odrednica je logika radnje u priči. Kako bi pripovjedač uvijek iznova pričao priče i zadržao ih u svome sjećanju, mora pamtitih tijekom radnje u obliku slike. To znači da pripovjedač za vrijeme pripovijedanja prikazuje slike sam sebi te ih nakon toga pretvara u verbalne izraze.

Važno je sve prikazati gestama koje su popraćene znakovima koji prate govor i neverbalno razumijevanje između slušatelja i pripovjedača. Kada se priča uz geste tada se to smatra audiovizualnim prikazom priče.

Nadalje, pripovjedači će se rijetko susresti s pričom koja je već spremna za pričanje. U svaku priču pripovjedač bi trebao donijeti dio sebe, svoja iskustva i doživljaje. Trebao bi pronaći ili stvoriti formulu kako bi utvrdio fraze i rečenice koje su neizostavan dio priče.

Posljednja odrednica dotiče se stvaranja atmosfere. Važno je da je prostor u kojem će se pričati priča prostor u kojem se dijete smiruje i za vrijeme slušanja stvara vlastite unutarnje slike. Treba obratiti pozornost na boje, mirise i načine uređenja.

7. ULOGA RODITELJA I ODGOJITELJA U POTICANJU INTERESA DJECE JASLIČKE DOBI ZA ČITANJE I PRIPOVIJEDANJE

Kao što je već poznato, čitanje od najranije dobi ima veliku ulogu u razdoblju odrastanja djeteta. „Dok slušaju riječi koje im se čitaju sasvim prirodno počinju uspoređivati riječi koje čuju s onima koje vide u tiskanom obliku“ (Hadaš, 2016). Od trenutka rođenja, djetetov primarni izvor informacija su njegovi roditelji, kao i odgojitelji. Kod djeteta stvaraju osjećaj povjerenja, model su poželjnog ponašanja i u djece izazivaju želju za provođenjem zajedničkog vremena. Iz tog razloga roditelji i odgojitelji imaju najveći utjecaj na poticanje djeteta i njegove radoznalosti. Roditelji i odgojitelji posjeduju bitnu ulogu u približavanju knjige djetetu.

Stričević (2006) naglašava nekoliko “zlatnih pravila” uz koje roditelji imaju priliku potaknuti dijete na interes prema čitanju:

- „Razgovarajte s djetetom (razgovor je višesmjerna komunikacija, a ne samo davanje uputa, naredbi, šturo odgovaranje na pitanja).
- Slušajte dijete (djetetu treba dati priliku da se izrazi, ne prekidati ga dok govori, ne požurivati, a poticati ga valja kratkim pitanjima otvorenog tipa, primjerice Kako i Zašto).
- Poštujte dijete, pokažite mu da vam je važno (dijete kojemu roditelji/odrasli posvećuju pažnju, čitaju mu i pričaju, dobiva poruku da je vrijedno napora i vremena odraslih).
- Čitajte djetetu na glas svaki dan (za čitanje valja iskoristiti svaku priliku iz svakodnevnog života, jer učenje koje se događa u stvarnim životnim situacijama najbolje je učenje).
- Stvarajte rituale čitanja (dijete treba stjecati naviku da postoji i posebno vrijeme za čitanje, kada se toj aktivnosti predaje u potpunosti).
- Čitajte s djetetom u svakoj prilici različite tekstove i poruke (odrasli mogu sve brže i bolje od djeteta, ali od toga dijete nema koristi, valja imati strpljivosti za njegove pokušaje i pogreške).
- Čitajte i sami jer vi ste djetetu model (dijete oponaša odrasle, posebice one koje voli i vjeruje im).

- Pišite i zapisujte pred djetetom (svaki zapis u podsjetniku ili pisanje pisma koje dijete vidi, govori mu o vezi čitanja, pisanja, riječi i značenja u stvarnom životu).
- Ograničite vrijeme za gledanje TV i igranje računalnih igrica (birani TV program valja gledati s djetetom, a ne pored njega, bez komunikacije i komentara).
- Darujte djetetu knjigu (knjigu je dobro darovati u svakoj prilici jer će joj se dijete naučiti veseliti; valja pažljivo birati knjige, baš kao što se za dijete pažljivo bira hrana, odjeća, igračka...).

Kada je riječ o ulozi odgojitelja, on mora pronaći primjeren način na koji će djetetu približiti vrijedne književne sadržaje te mu osigurati i obogatiti prostor slikovnicama. Na odgojitelju je da djetetu osigura materijalne, organizacijske, vremenske i socijalne uvjete za baratanje slikovnicama. On je taj koji određuje postupke za vrijeme korištenja slikovnice pazeći pritom na dob djeteta. U skladu s time, organizira aktivnosti koje su usklađene sa onim aktivnostima u slikovnici, zatim analizira vlastite postupke i na temelju toga uvodi potrebne promjene u vlastitoj praksi. Prilikom odabira priče odgojitelj treba odlučiti koju priču želi ispričati djeci, što njome želi postići, koju poruku bi želio prenijeti. Kao kompetentan odgojitelj, u ovom slučaju pripovjedač, trebao bi znati odgovore na sva spomenuta pitanja.

8. PRIKAZ AKTIVNOSTI PRIPOVIJEDANJA U JASLIČKOJ ODGOJNO-OBRAZOVNOJ SKUPINI

U cilju konkretnog prikaza mogućih aktivnosti čitanja i pripovijedanja priča djeci jasličke dobi, za potrebe rada opisana je provedena aktivnost pripovijedanja u jasličkoj odgojno-obrazovnoj skupini. Aktivnost su provedene u jasličkoj odgojno-obrazovnoj skupini u Dječjem vrtiću Bedekovčina. U toj su skupini bila djeca u dobi od 2 do 3 godine. Sukladno trenutnoj situaciji i željenoj poruci koja će biti namijenjena djeci, odgojiteljica odabire sljedeće priče: vlastitu izmišljenu priču „Pustolovina jedne male mrkve“ i već postojeću priču „Tinili Tuk i Pinili Puk“. Aktivnosti koje se provode unutar jasličke odgojno-obrazovne skupine pomno su planirane kako bi zaokupile dječju pozornost. Trebalo je uzeti u obzir da je cjelokupni razvoj u ovoj dobnoj skupini posebno značajan jer djeca u toj dobi počinju istraživati svoju okolinu, izražavati svoje emocije i razvijati temeljne kognitivne i socijalne vještine. Kao što je ranije spomenuto, uloga odgojitelja je da pronađe primjeren način na koji će djetetu približiti odabranu priču te da adekvatno pripremi prostor u kojem će se aktivnosti odvijati. Prepoznajući jedinstvene razvojne prekretnice djece ove dobi, odgojiteljica je stvorila poticajno okruženje koje je djeci omogućilo učenje. Prostor u kojem su priče pričane je soba dnevnog boravka skupine i centralni prostor dječjeg vrtića.

8.1 Izmišljena priča „Pustolovina jedne male mrkve“

Priča je nastala u sklopu trenutnih aktivnosti koje se provode u skupini u vezi Tjedna zdravlja. Djeca su pokazivala veliku zainteresiranost za povrće općenito, a najviše za mrkvu. Odgojiteljica je najprije izabrala priču prilagođenu dobi djece koja će tu priču slušati. Prije pripovijedanja, odgojiteljica se pripremala tako da je tekst nekoliko puta pročitala na glas. Vježbala je nekoliko puta kako bi bila sigurna u svoju izvedbu. Zatim je odgojiteljica odabrala prostor u kojem će se pripovijedanje odvijati, a to je bila soba dnevnog boravka skupine. Priča je primjerena jasličkoj dobi.

Tekst: Jedna mala mrkva rasla je u zemlji. Ona je tako rasla, rasla i rasla dok nije postala jako velika. Jednog dana mrkva je postala toliko velika da je željela izaći iz

zemlje. I što se onda dogodilo? Mrkva je čekala, čekala i čekala. Jednog dana srela je malog mrava. Zamolila ga je da joj pomogne iščupati je van. Mrav joj je pokušao pomoći, ali nije uspio. Došao je jež, došao je zec, no ni oni joj nisu mogli pomoći. Mrkva je tada sjetila: „Znam tko će mi pomoći! Vi djeco možete pokušati izvući mrkvicu.“ Idemo sada svi zajedno: Povuci, potegni, povuci, potegni. Bravo, uspjeli ste iščupati mrkvicu!

Tijek pripovijedanja: Prije početka pripovijedanja odgojiteljica uzima lutku mrkve te odlazi na sredinu sobe dnevnog boravka. Lutku stavlja na prst te time dobiva pažnju djece koja se počinju okupljati oko nje. Djeca počinju ispitivati odgojiteljicu što je to pronašla. Odgojiteljica im odgovara da je pronašla malenu mrkvicu kojoj je potrebna pomoć te je upitala djecu žele li joj pomoći. Djeca su odgovorila „da“. Odgojiteljica je tada započela priču. Tijekom pripovijedanja odgojiteljica je pratila reakcije djece. Kada su djeca čula da mrav nije uspio pomoći mrkvici pokazali su tužno lice. Kada su u nastavku čuli da joj ni zec ni jež nisu uspjeli pomoći počeli su ispitivati odgojiteljicu „Zašto joj nisu pomogli, tko će joj pomoći“ na što im je odgojiteljica odgovorila da će sada čuti što će mrkvica reći. Nakon što su djeca čula da će sudjelovati u izvlačenju mrkvice, počela su skakati i govoriti „Ja želim pomoći mrkvici, teta“. Djeca su uz pomoć odgojiteljice pokretima ruku „čupala“ mrkvicu iz zemlje. Na kraju priče, djeca su željela pokušati iščupati mrkvu iz ruku odgojiteljice. Nakon priče odgojiteljica im je postavila pitanje „Što se dogodilo s mrkvicom, je li uspjela izaći iz zemlje“, a djevojčica T. joj je rekla „Teta, mi smo iščupali mrkvicu, ona je htjela da ju čupamo da može ići. Moja mama isto doma čupa mrkvu.“ Ostala djeca su tada također počela pričati da njihove mame i bake kod kuće čupaju mrkvice.

Nakon ispriopovijedane priče, na temelju iskazanih reakcija djece može se zaključiti da su djeca pokazala veliku zainteresiranost za izmišljenu priču o mrkvici, iako im nije bila poznata od ranije. Samoinicijativno su se uključivala u priču za vrijeme pripovijedanja. Djeca su tijekom pripovijedanja iskazivala razne emocije. Tijekom pričanja odgojiteljica nije morala koristiti različite metode kako bi zadržala dječju pažnju. Kao pripovjedač osjećala se sigurno i ugodno. Tijekom pripovijedanja odgojiteljica je dopuštala djeci da postavljaju pitanja te je razgovarala s njima tijekom pripovijedanja.

Slika 1. Prikaz aktivnosti pripovijedanja priče „Pustolovina jedne male mrkve“

8.2 Priča „Tinili Tuk i Pinili Puk“

Priča je ispričana u sklopu obilježavanja Noći knjige. Tema predškolske ustanove bila je Ivana Brlić-Mažuranić. S ciljem obilježavanja nekog djela iz priča autorice, u ovome slučaju „Šume Striborove“, kroz priču o patuljcima odgojiteljica je djeci dočarala dio o šumi na način koji je primjeren za njihovu dob. Prije pripovijedanja odgojiteljica se pripremala tako da je dobro naučila tekst priče te je pripremila potrebne rekvizite (dvije kapice za patuljke koje idu na prste). Prije pripovijedanja djeca su tražila patuljke u „čarobnoj šumi“. Aktivnost je bila predviđena da se ostvari na otvorenom, no zbog vremenskih uvjeta odrađena je u centralnom prostoru dječjeg vrtića. Djeca su pratila pokrete odgojiteljice te su tada samoinicijativno krenula u potragu za patuljcima.

Tekst: Tinili Tuk i Pinili Puk

„Ovaj patuljak

I ovaj patuljak

Penju se na brežuljak.

(desna šaka stisnuta s ispruženim palcem i lijeva šaka stisnuta s ispruženim palcem istovremeno se kažiprstima i srednjacima kreću prema koljenima, svaki patuljak po svojoj nozi)

Ovo je Tinili Tuk

Ovo je Pinili Puk.

(ponavljaju se pokreti sa početka)

Leti Tinili, leti Pinili.

(Leti Tinili: Desnom šakom iza desnog ramena, Leti Pinili: lijevom šakom iza lijevog ramena)

Vraća se Tuk patuljak

Vraća se Puk patuljak.

(desna šaka se vraća na desno bedro, lijeva se vraća na lijevo ispruženim palčevima i stisnutim šakama)

Popeli se na brežuljak.

(istovremeno penjanje kažiprstom I srednjim prstom do ramena, desnom šakom po lijevoj ruci, a lijevom po desnoj)

I odjednom nestali.

(palčevi se stisnu u šake)

Nema ih više.

I nismo ih vidjeli.“

(gesta čuđenja, ruke u zrak i dlanovi otvoreni prema gore)

Tijek pripovijedanja: Nakon potrage za patuljcima odgojiteljica odlazi na tepih i sakriva ruke u džepove. Djeca se znatiželjno skupljaju oko odgojiteljice te je ispituju što ima u džepovima. Odgojiteljica im odgovara da su je posjetila dva nova prijatelja koji se zovu „Tinili Tuk i Pinili Puk“. Djeca su znatiželjno promatrala odgojiteljicu. Dječak J. upitao ju je : „Gdje su?“. Odgojiteljica je tada izvadila prste na kojima su bile kapice

i započela je s pripovijedanjem. Tijekom pripovijedanja djeca su je pažljivo slušala, a pri svakoj novoj radnji prstima su je prekidala i ispitivala „Kud ide patuljak?“. Nakon završetka djeca su vikala „Teta, još pokaži patuljka!“. Neka djeca željela su isprobati kapice na svojim prstićima te su pokretima oponašali ono što je pokazivala odgojiteljica.

Nekolicini djece priča je poznata od prije. Uvodnom aktivnošću odgojiteljica je dodatno potaknula djecu na još veću zainteresiranost. U odnosu na prvu priču, djeca su pažljivije slušala te su se kasnije željela iskušati u ulozi „pripovjedača“. Uz pomoć odgojiteljice prstićima su pokretali patuljke i izgovarali tekst priče. Ispričana priča također je važna za razvoj fine motorike i koordinacije oko-ruka te je temeljito povezana s razvoj govora. Tijekom priče odgojiteljica je povezala pokret i govor čime je dovela djecu u blisku interakciju s odraslom osobom (odgojiteljicom). Ova priča pozitivno utječe na puno aspekata sveukupnog razvoja djeteta.

Slika 2. Prikaz uvoda u aktivnost pripovijedanja priče „Tinili Tuk i Pinili Puk“

Slika 3. Prikaz aktivnosti pripovijedanja priče „Tinili Tuk i Pinili Puk“

9. ISTRAŽIVANJE

Za potrebe rada provedeno je istraživanje stavova odgojitelja o interesu djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Istraživanje je provedeno u dječjim vrtićima na području Krapinsko-zagorske županije. U istraživanju su sudjelovali odgojitelji jasličkih odgojno-obrazovnih skupina i odgojitelji koji imaju iskustva rada u tim skupinama. Dosada je provedeno nekoliko istraživanja koja su orijentirana na čitanje i pripovijedanje s djecom jasličke dobi. Šauperl (2007) provela je istraživanje na temu „Čitanje djeci rane dobi“ u kojem navodi kako za čitanje nikad nije prerano te da razlog nečitanju svakako nije nedostupnost knjiga jer su one danas vrlo lako dostupne. Prema iskustvu iz vlastite prakse, navela je kako čitanje zaokupi dijete staro samo godinu i pol dana, iako se radi o vrlo kratkom vremenu čitanja. Istraživanje je provedeno u Sloveniji. Nadalje, sljedeće slično istraživanje autorice Skladany (2018) provedeno u Rijeci pokazuje da su odgojitelji svjesni važnosti i samog utjecaja koje imaju čitanje i pripovijedanje na cjelokupni razvoj djeteta. Također, autorica Lapenda (2019) u Zagrebu je provela istraživanje u vezi pričanja priča. Prema njenom istraživanju prednost pripovijedanja u odnosu na čitanje priča nije dokazana, no tvrdi kako su istraživanja pokazala razlike u spomenutim metodama pričanja priča. Dosadašnja istraživanja ukazuju na to da je poželjno djeci čitati i pripovijedati od najranije dobi jer to uvelike utječe na cjelokupni razvoj djeteta. Metode istraživanja podrazumijevaju primjenu znanstvenih metoda kao što je metoda analize, metoda klasifikacije, metoda deskripcije, metoda dokazivanja i metoda opovrgavanja.

8.1. Cilj istraživanja

Ovaj diplomski rad prikazuje rezultate istraživanja mišljenja odgojitelja u vezi interesa djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Cilj istraživanja je doći do mišljenja odgojitelja o interesu djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Specifični ciljevi istraživanja su:

- ispitati koliko često odgojitelji čitaju slikovnice tijekom svog odgojno-obrazovnog rada na tjednoj bazi

- ispitati mišljenje odgojitelja koje vrste slikovnica prema sadržaju najviše privlače djecu jasličke dobi
- ispitati razgovaraju li odgojitelji s djecom prije čitanja slikovnice
- ispitati razgovaraju li odgojitelji s djecom tijekom čitanja slikovnice
- ispitati razgovaraju li odgojitelji s djecom nakon čitanja slikovnice
- ispitati u koje doba dana odgojitelji najčešće čitaju slikovnice
- ispitati preporučuju li odgojitelji roditeljima slikovnice
- ispitati jesu li odgojitelji zadovoljni ponudom hrvatskih slikovnica
- ispitati odgojitelje kako djeca reagiraju na aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica
- ispitati odgojitelje od koga saznaju čita li se djeci kod kuće
- ispitati odgojitelje koriste li pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnom radu
- ispitati odgojitelje kako djeca reagiraju na pripovijedanje
- ispitati odgojitelje kako se snalaze u ulozi pripovjedača
- ispitati odgojitelje kakve priče uglavnom pripovijedaju
- ispitati odgojitelje kako procjenjuju učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja s djecom jasličke dobi

9.1 Postavljene hipoteze

Hipoteze koje su postavljene u ovome radu jesu:

H1: Odgojitelji svakodnevno provode aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica.

H2: Odgojitelji razgovaraju s djecom prije, tijekom i nakon čitanja slikovnice.

H3: Reakcije djece na aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice su pozitivne.

H4: Odgojitelji ne koriste pripovijedanje kao metodu pričanja priča tijekom svog odgojno-obrazovnog rada sa djecom jasličke dobi.

H5: Odgojitelji procjenjuju učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja na način da prate interes djece, no vrlo malo surađuju s drugim sustručnjacima.

10. ISTRAŽIVAČKI INSTRUMENT, POSTUPAK ISTRAŽIVANJA, STATISTIČKA ANALIZA

10.1. Istraživački instrument

Instrument istraživanja bio je internetski obrazac (upitnik). U upitniku je bilo navedeno da je sudjelovanje u istraživanju anonimno te da će se dobiveni rezultati koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. U istraživanju su mogli sudjelovati odgojitelji djece jasličke dobi i oni odgojitelji koji imaju iskustva rada u istima. U uvodnom dijelu upitnika ispitanicima se jamči anonimnost, navodi se svrha i cilj istraživanja te potreba zbog koje se istraživanje provodi. Upitnik je predstavljen na sljedeći način:

“Poštovani,
pred Vama se nalazi upitnik koji se koristi u svrhu istraživanja interesa djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Istraživanje provodi Natali Merkaš, diplomantica 2. godine Sveučilišnog diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli u svrhu pisanja diplomskoga rada. Istraživanje je namijenjeno odgojiteljima jasličkih odgojno-obrazovnih skupina o korištenju slikovnice i pripovijedanja u odgojno-obrazovnom radu. Istraživanje se provodi na području Krapinsko-zagorske županije. Upitnik je u potpunosti anonimn, a odustati možete u bilo kojem trenutku. Sudjelovanje je dobrovoljno. Individualni prikupljeni podaci bit će primjereno arhivirani pet godina i dostupni isključivo diplomantici i mentorici za potrebe diplomskog, stručnog i znanstvenog rada. Anonimizirana baza može biti dostavljena recenzentima i znanstvenoj zajednici sukladno pravilima struke vezanim uz otvoreni pristup podacima. Anonimnim sudjelovanjem u istraživanju niste izloženi rizicima, a potencijalna korist odnosi se na informirano unaprjeđenje korištenja slikovnice u obitelji. Skupne povratne informacije bit će dostupne u elektronskoj formi nakon obrane diplomskog rada i možete ih zatražiti javljanjem na elektronsku adresu diplomantice.

Unaprijed Vam zahvaljujemo što ste izdvojili dio svog dragocjenog vremena i ispunili anketni upitnik. “

Upitnik se sastoji od 16 pitanja.

10.2. Postupak istraživanja

Istraživanje je provedeno online upitnikom, putem platforme Microsoft Forms. Anketu je ispunio 71 odgojitelj na području Krapinsko-zagorske županije u periodu od 22. travnja do 21. lipanja 2024. godine. Poveznica upitnika podijeljena je među odgojiteljima unutar poslovne viber grupe te službene mail adrese.

10.3. Statistička analiza

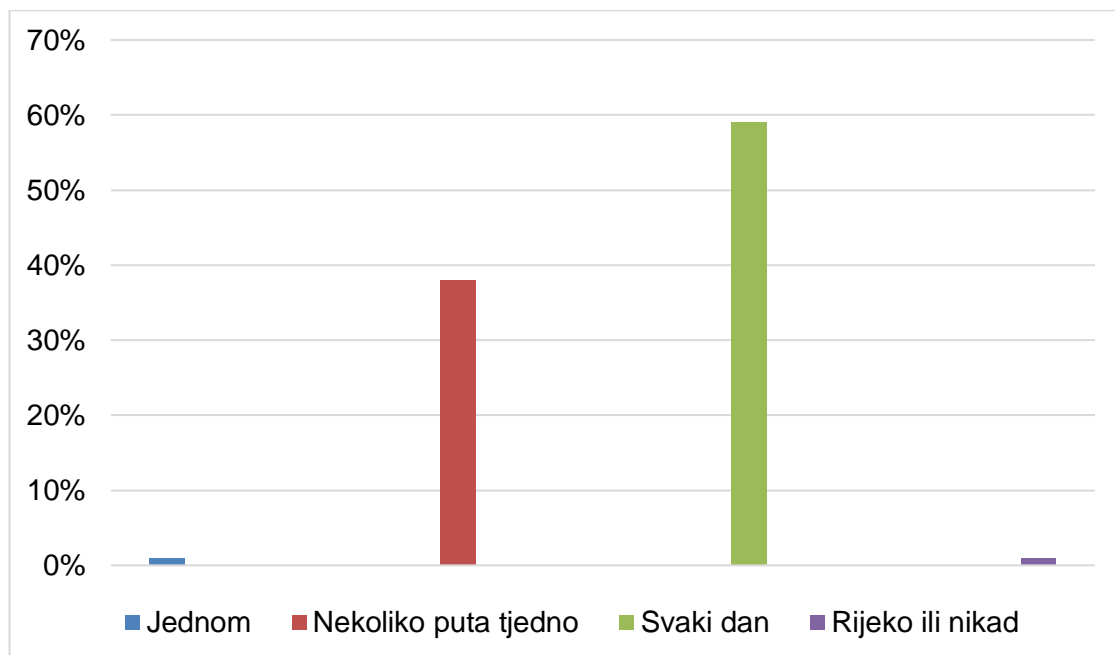
Statistička analiza provedena je putem programa Microsoft Exel. Grafikoni su također izrađeni putem programa Microsoft Exel.

11. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovome dijelu istraživačkoga rada predstavljeni su rezultati istraživanja i analiza dobivenih rezultata ankete na temu „Interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje“

Pitanje 1.

Na prvo pitanje “Koliko često čitate slikovnice tijekom svog odgojno-obrazovnog rada na tjednoj bazi?”, najveći broj ispitanika, njih 42 (59%) odgovorilo je da svakodnevno čitaju slikovnice, 27 ispitanika (38%) odgovorilo je da čita slikovnice nekoliko puta tjedno, jednom tjedno slikovnicu čita 1 ispitanik (1%) te također 1 ispitanik (1%) rijetko iili nikad ne čita slikovnicu.

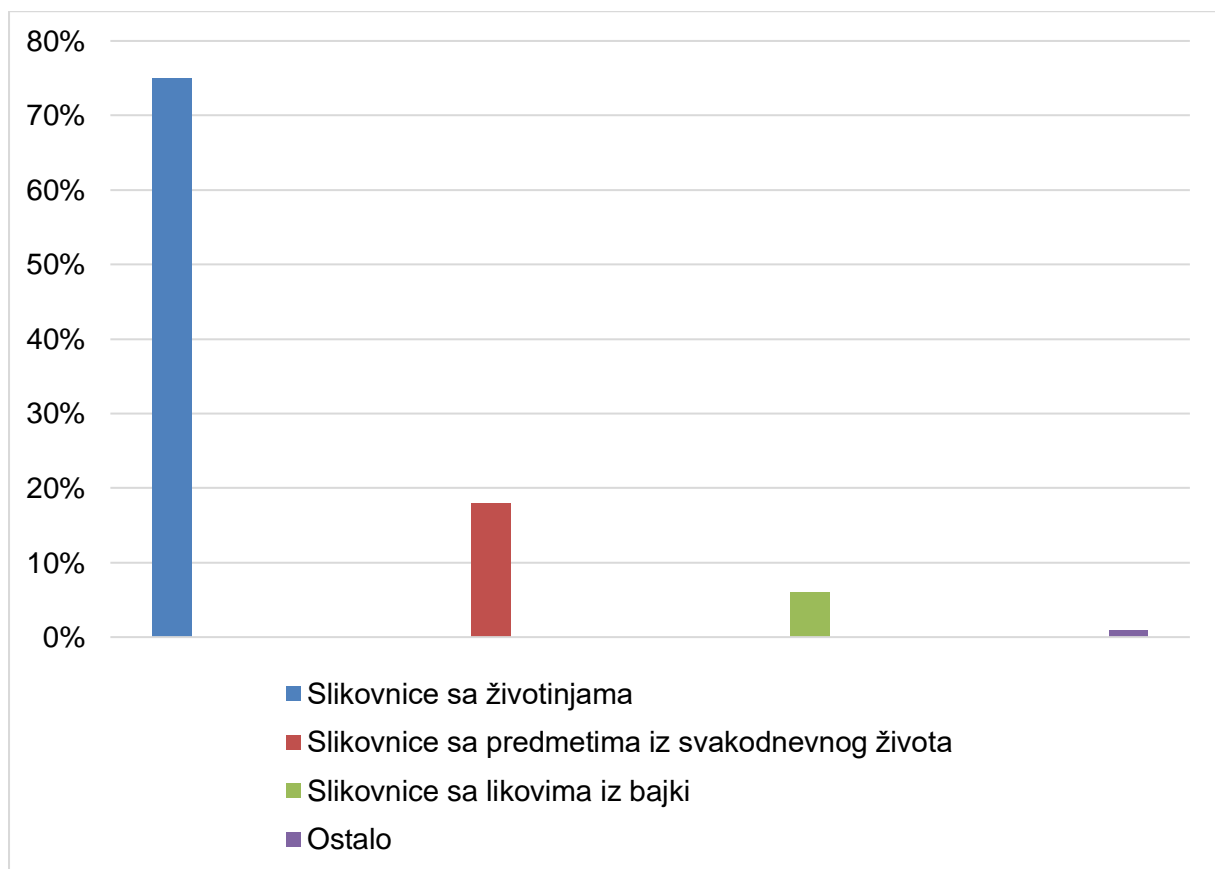
Grafikon 1.

Prikaz odgovora na pitanje “Koliko često čitate slikovnice tijekom svog odgojno-obrazovnog rada na tjednoj bazi?”

Analizom podataka dobiveni su rezultati koji ukazuju na to da najveći broj odgojitelja svakodnevno čita slikovnice tijekom svog odgojno-obrazovnog rada u skupinama djece jasličke dobi.

Pitanje 2.

Na drugo pitanje “Koje vrste slikovnica prema sadržaju najviše privlače djecu jasličke dobi?”, 53 ispitanika (75%) dalo je odgovor da je riječ o slikovnicama sa životinjama, 13 ispitanika (18%) odgovorilo je da su to slikovnice sa predmetima iz svakodnevnog života, 4 ispitanika (6%) odlučilo se za slikovnice sa likovima iz bajki, dok se 1 ispitanik (1%) odlučio dati odgovor pod “ostalo” te je odgovorio “sve navedeno”.

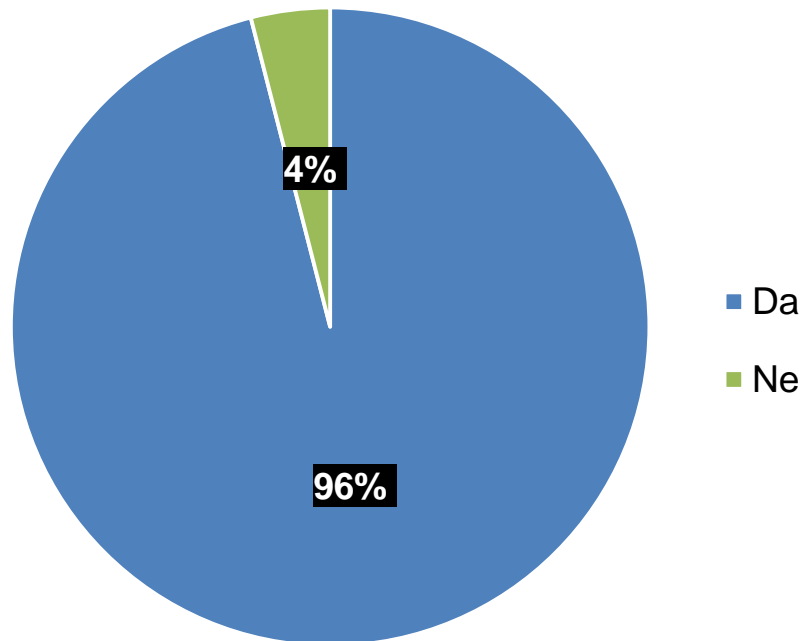
Grafikon 2.

Prikaz odgovora na pitanje “Koje vrste slikovnica prema sadržaju najviše privlače djecu jasličke dobi?”

Prema dobivenim odgovorima može se zaključiti da djecu jasličke dobi najviše privlače slikovnice sa životinjama. Najmanje zainteresiranosti pokazuju za slikovnice čija tematika su likovi iz bajki. Dobiveni odgovori su očekivani, obzirom da su djeci te dobi najbliže životinje.

Pitanje 3.

Na sljedeće, treće pitanje, “Razgovarate li s djecom prije čitanja slikovnice?”, ispitanici su imali priliku odgovoriti sa “da” i “ne”. Sukladno tome, 68 ispitanika (96%) odgovorilo je “da”, dok su 3 ispitanika (4%) odgovorila sa “ne”.

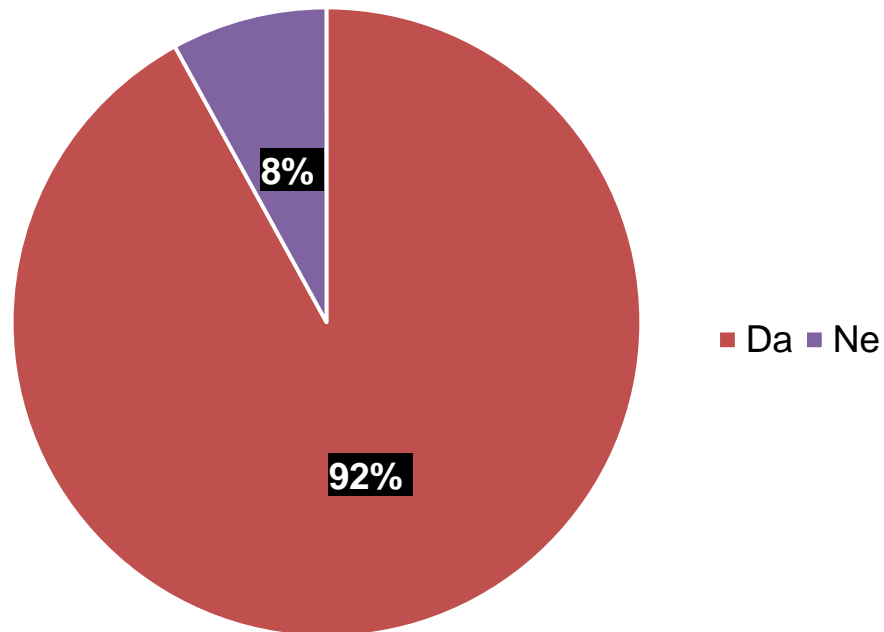
Grafikon 3.

Prikaz odgovora na pitanje “Razgovarate li s djecom prije čitanja slikovnica?”

Prema rezultatima ankete odgojitelji uglavnom razgovaraju s djecom prije čitanja slikovnice. Poželjno je razgovarati s djecom prije slikovnice kako bi ih se uvelo u zadanu temu, kako bise objasnile moguće nepoznate riječi te kako bi se stvorio uvod u priču.

Pitanje 4.

Četvrto pitanje glasi "Razgovarate li s djecom tijekom čitanja slikovnice?", te su ispitanici također imali priliku odgovoriti sa "da" i "ne". Broj ispitanika koji je odgovorio sa "da" je 65 (92%), dok je 6 ispitanika (8%) odgovorilo sa "ne".

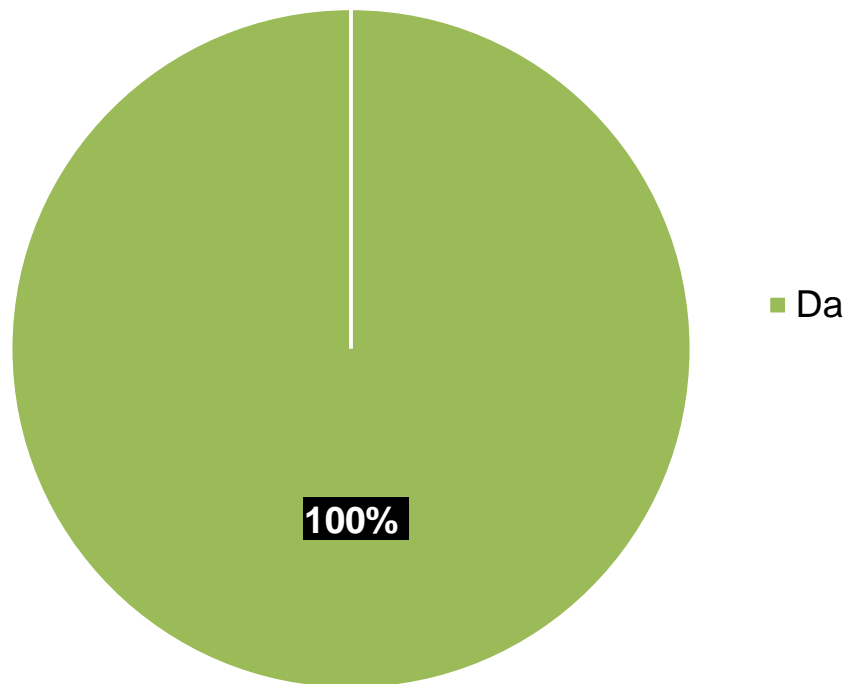
Grafikon 4.

Prikaz odgovora na pitanje "Razgovarate li s djecom tijekom čitanja slikovnice?"

Prema rezultatima može se uočiti kako velika većina odgojitelja razgovara s djecom tijekom čitanja slikovnice. Važno je komunicirati s djecom tijekom čitanja, a pogotovo kada su u pitanju djeca jasličke dobi. Takvoj djeci mogu se pokazivati ilustracije, slike i opisivati prema potrebi.

Pitanje 5.

Na peto pitanje “Razgovarate li s djecom nakon čitanja slikovnice”, svih 71 ispitanika (100%) odgovorilo je sa “da”.

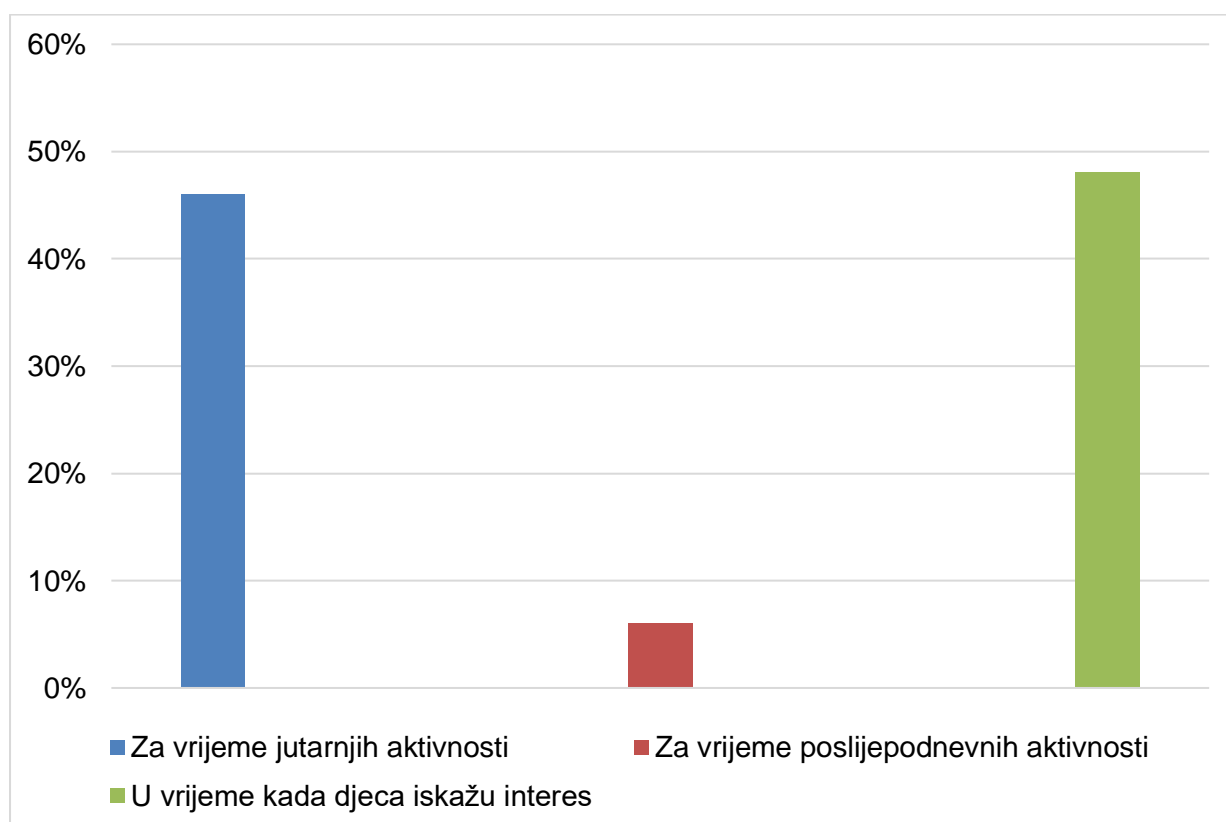
Grafikon 5.

Prikaz odgovora na pitanje “Razgovarate li s djecom nakon čitanja slikovnice?”

Prema odgovorima sudionika vidljivo je da svi razgovaraju s djecom nakon čitanja slikovnice. Poželjno je djetetu postaviti pitanja nakon pročitane priče, no vrlo je važno obratiti pažnju na dob djeteta. U ovome slučaju, kada je riječ o djetetu rane dobi, mogu se postaviti jednostavna pitanja poput: “Koga smo vidjeli u priči? Koje boje je bio vuk?”

Pitanje 6.

Šesto pitanje koje je postavljeno ispitanicima je “U koje doba dana najčešće čitate slikovnice?”. Najveći broj ispitanika koji je odgovorio “U vrijeme kada djeca iskažu interes” je 34 (48%), 33 ispitanika (46%) odgovorilo je “Za vrijeme jutarnjih aktivnosti”, dok su 4 ispitanika (6%) odgovorila da slikovnice najčešće čitaju “Za vrijeme poslijepodnevni aktivnosti”.

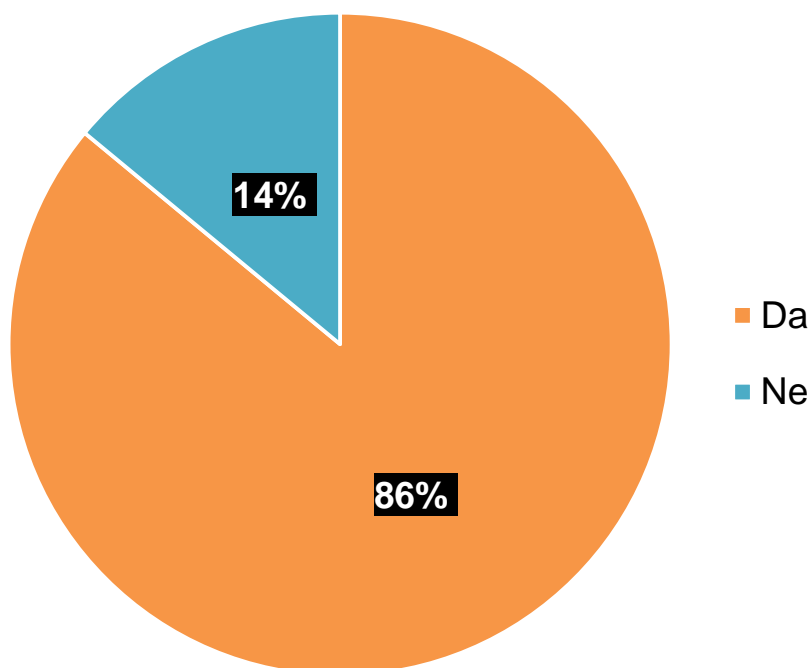
Grafikon 6.

Prikaz odgovora na pitanje “U koje doba dana najčešće čitate slikovnice?”

Analizom dobivenih odgovora najveći broj odgojitelja čita slikovnice kada djeca iskažu interes te za vrijeme jutarnjih aktivnosti. Vrlo malo ispitanika provodi aktivnosti čitanja za vrijeme poslijepodnevni aktivnosti.

Pitanje 7.

U sedmom pitanju “Preporučujete li roditeljima neke slikovnice?”, 61 ispitanik (86%) odgovorio je sa “da”, dok je 10 ispitanika (14%) odgovorilo sa “ne”.

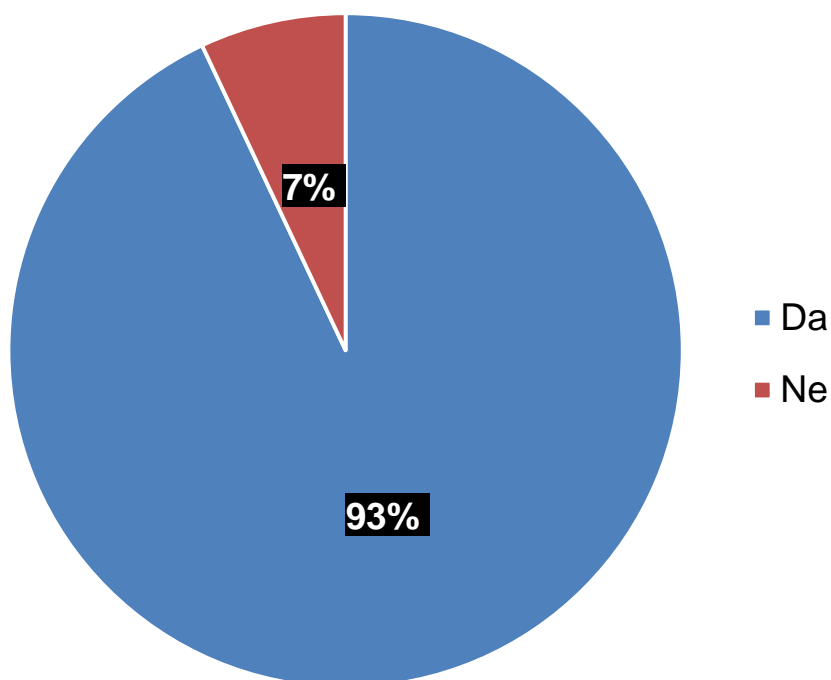
Grafikon 7.

Prikaz odgovora na pitanje “Preporučujete li roditeljima neke slikovnice?”.

Prema dobivenim odgovorima odgojitelji uglavnom preporučuju roditeljima slikovnice. Obzirom na količinu odgovora “ne” može se zaključiti da nekolicina odgojitelja ne prakticira predlaganje slikovnica roditeljima.

Pitanje 8.

Nadalje, u osmom pitanju “Jeste li zadovoljni ponudom hrvatskih slikovnica?”, 66 ispitanika (93%) odgovara sa “da”, a 5 ispitanika (7%) daje odgovor “ne”.

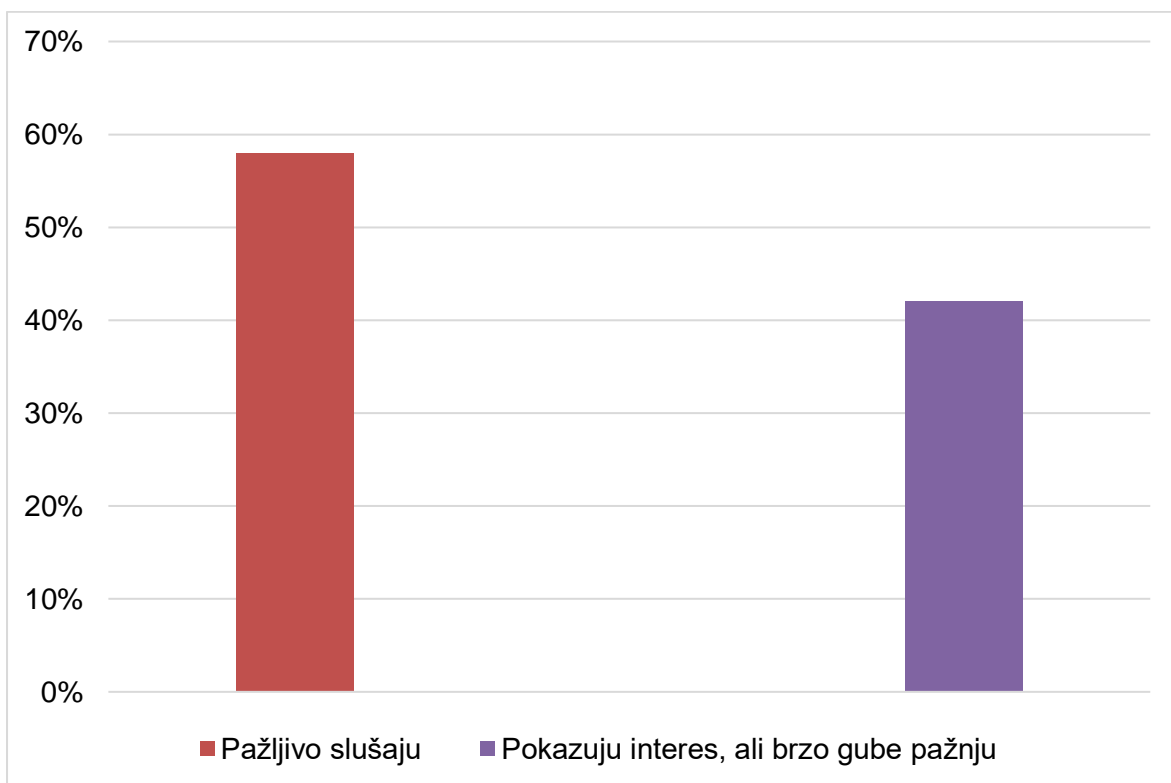
Grafikon 8.

Prikaz odgovora na pitanje “Jeste li zadovoljni ponudom hrvatskih slikovnica?”

Prema dobivenim odgovorima može se zaključiti kako na hrvatskom području postoje brojne kvalitetne slikovnice primjerene djeci jasličke dobi, kojima su odgojitelji zadovoljni.

Pitanje 9.

Na deveto pitanje “Kako djeca reagiraju na aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica?”, od 4 ponuđena odgovora, 41 ispitanik (58%) odgovorio je da djeca jasličke dobi pažljivo slušaju tijekom čitanja, a 30 ispitanika (42%) odgovorio je da djeca pokazuju interes, ali brzo gube pažnju. Ni jedan ispitanik kao odgovor nije izabrao da djeca pokazuju znakove dosade ili nemira te da nisu zainteresirani za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica.

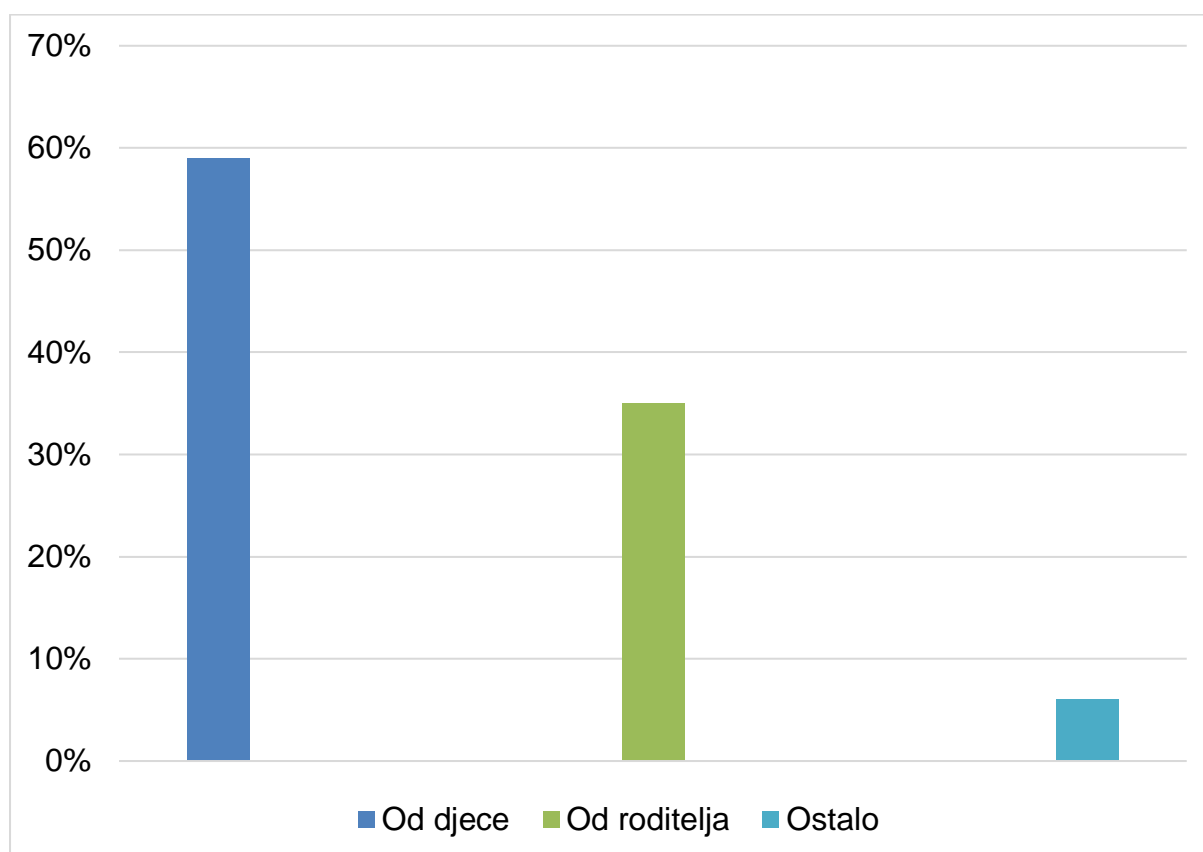
Grafikon 9.

Prikaz odgovora na pitanje “Kako djeca reagiraju na aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica?”

Prema odgovorima može se zaključiti da djeca pažljivo slušaju priču i pokazuju interes, ali brzo gube pažnju. Iako neka djeca brzo gube pažnju, ne pokazuju znakove dosade ili nemira.

Pitanje 10.

Kroz deseto ponuđeno pitanje “Od koga saznajete čita li se djeci kod kuće?”, najveći broj ispitanika, njih 42 (59%), odgovorilo je da saznaje od djece. Sljedećih 25 ispitanika (35%) odgovorilo je da informacije o čitanju kod kuće dobiva od roditelja, dok su se 4 ispitanika (6%) odlučila za odgovor pod “ostalo” te su dali sljedeće odgovore: “oboje, id roditelja i od djece, i od djece i od roditelja, od roditelja i djece”.

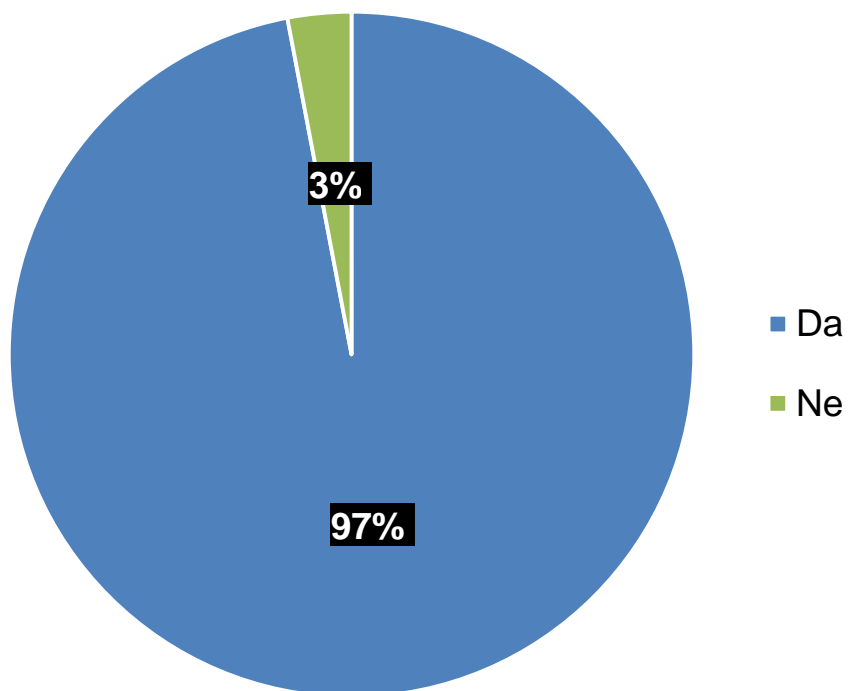
Grafikon 10.

Prikaz odgovora na pitanje “Od koga saznajete čita li se djeci kod kuće?”

Veći broj odojitelji uglavnom od djece saznaje čita li im se kod kuće. Važno je komunicirati s djecom o tome čita li im se kod kuće i što najviše žele da im se čita.

Pitanje 11.

Nadalje, pitanja se kreću u smjeru pripovijedanja. U jedanaestom pitanju “Koristite li pripovijedanje kao metodu pričanja priča?”, 67 ispitanika (97%) dalo je odgovor “da”, a njih 2 (3%) odgovorilo je da ne koristi pripovijedanje kao metodu pričanja priča.

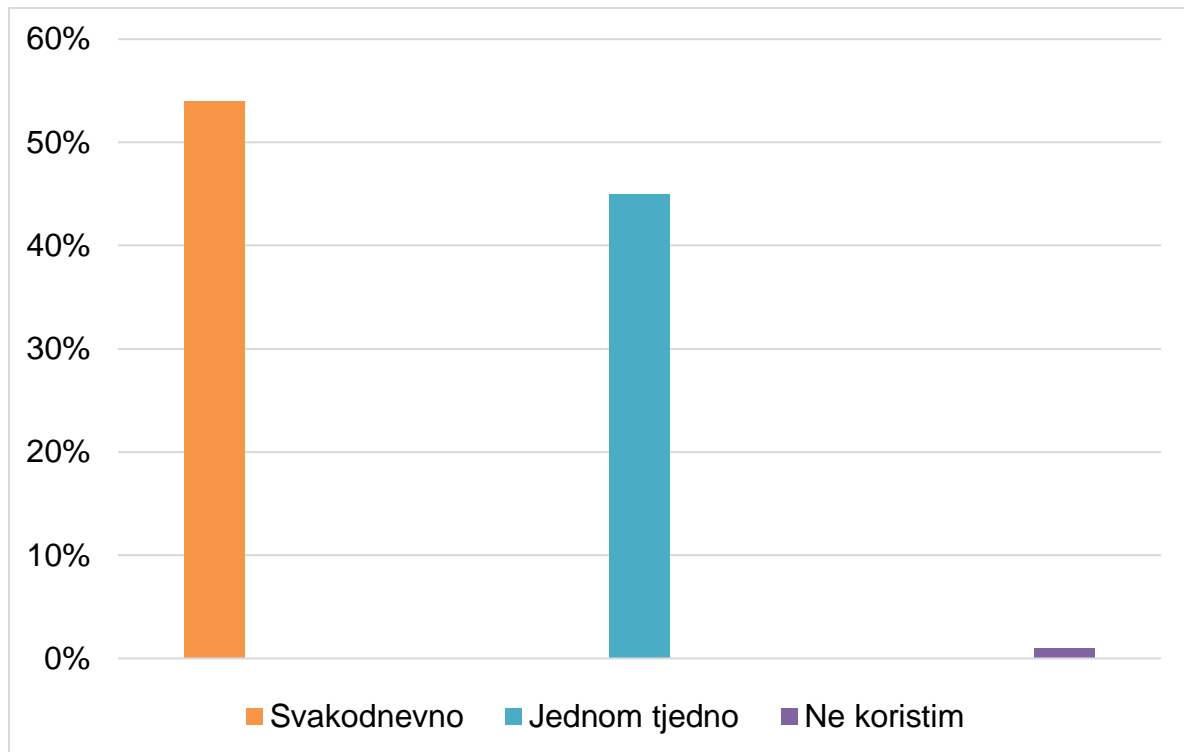
Grafikon 11.

Prikaz odgovora na pitanje “Koristite li pripovijedanje kao metodu pričanja priča?”.

Ispitanici daju odgovore kako velika većina njih koristi pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnome radu kao metodu pričanja priča.

Pitanje 12.

Na dvanaesto pitanje “Koliko često koristite pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnom radu?”, najveći broj ispitanika, njih 38 (54%), odgovorilo je da svakodnevno koristi pripovijedanje u svom radu, njih 32 (45%) pripovijeda priče jednom tjedno, a 1 ispitanik (1%) ne koristi pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnome radu.

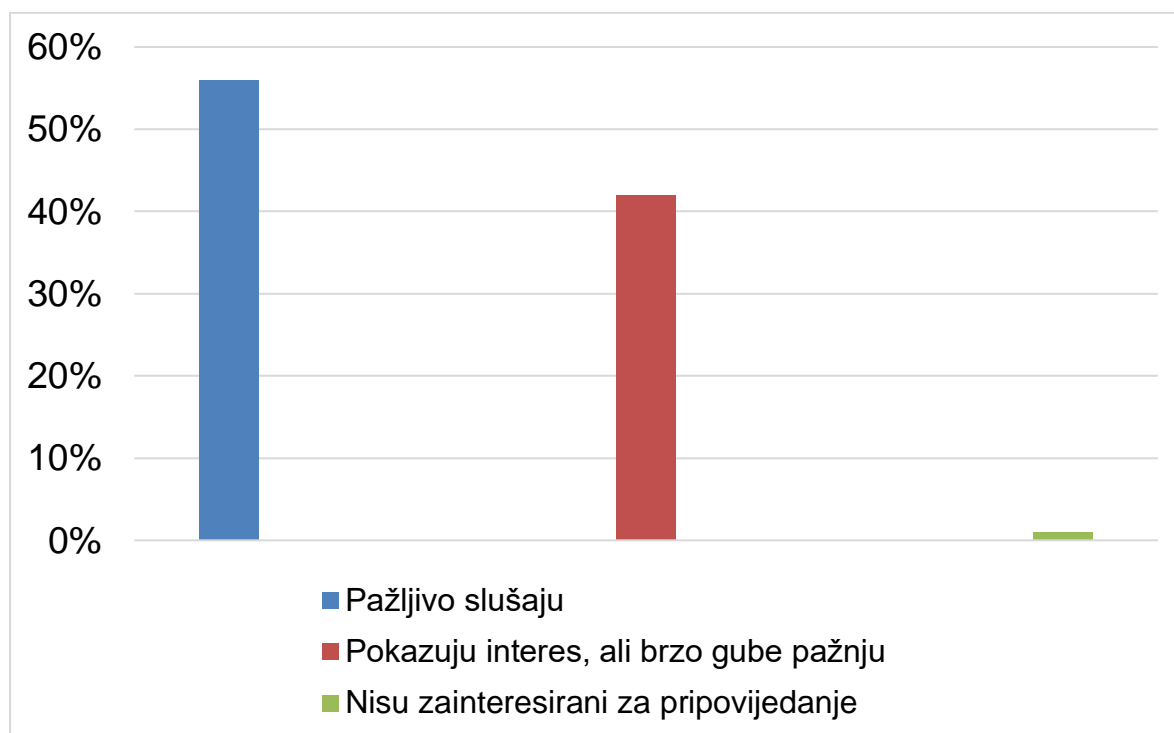
Grafikon 12.

Prikaz odgovora na pitanje “Koliko često koristite pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnom radu?”.

Analizom odgovora utvrđeno je da odgojitelji pripovijedanje koriste svakodnevno ili jednom tjednom tijekom svog odgojno-obrazovnoga rada. Pripovijedanje je važno za stjecanje samopouzdanja kod odgojitelja.

Pitanje 13.

U trinaestom pitanju “Kako djeca reaguju na pripovijedanje?”, 40 ispitanika (56%) odgovara da djeca pažljivo slušaju, 30 ispitanika (42%) smatra da djeca pokazuju interes, ali brzo gube pažnju, dok 1 ispitanik (1%) smatra da djeca nisu zainteresirana za pripovijedanje.

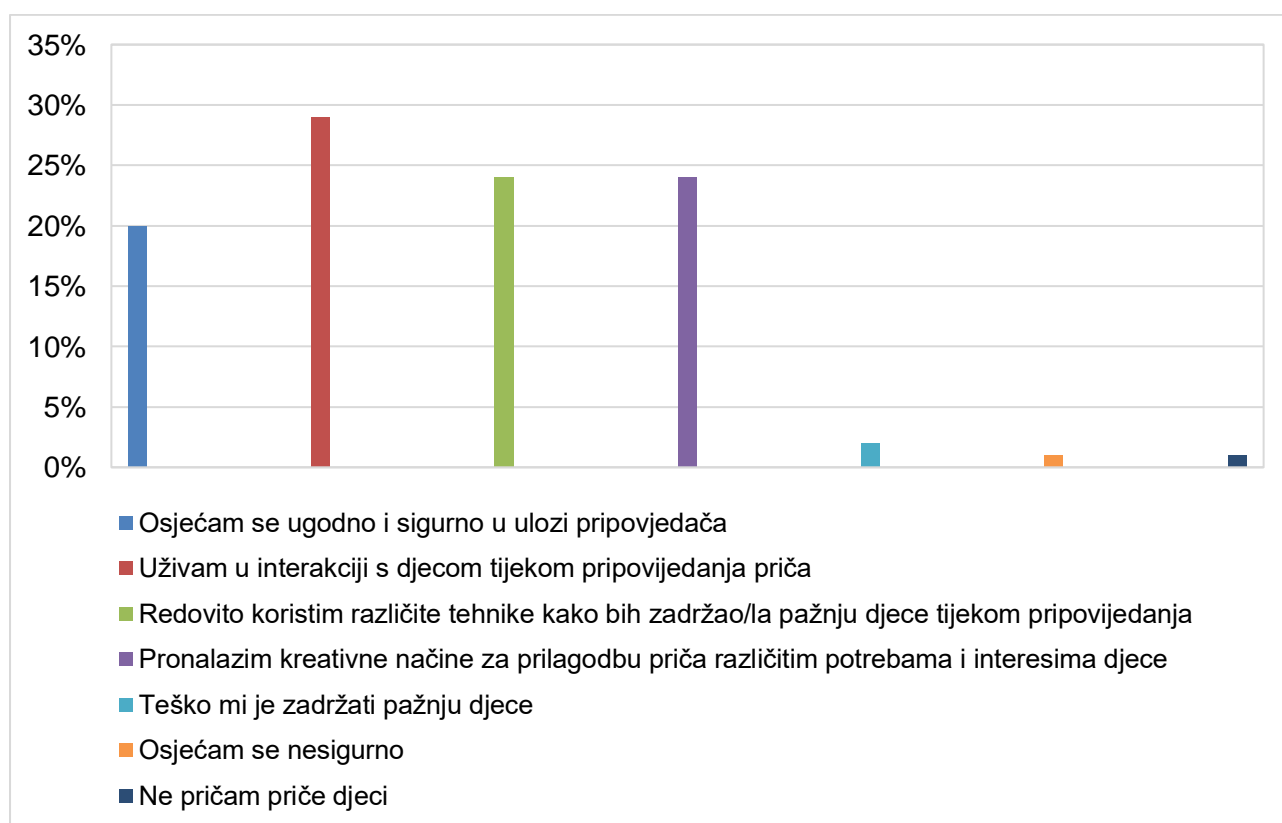
Grafikon 13.

Prikaz odgovora na pitanje “Kako djeca reaguju na pripovijedanje?”.

Ispitanici su mišljenja kako djeca jasličke dobi pažljivo slušaju i pokazuju interes za pripovijedanje, ali brzo gube pažnju. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti kako djeca pripovijedanje slušaju s manje pažnje nego što je to kod čitanja slikovnice.

Pitanje 14.

Na četrnaesto pitanje “Kako se snalazite u ulozi pripovjedača?” ispitanici su imali mogućnost odabrati više odgovora. 49 ispitanika (29%) odgovara kako uživa u interakciji s djecom tijekom pripovijedanja priča. 41 ispitanik (24%) odlučio se za odgovor “redovito koristim različite tehnike kako bi zadržao/la pažnju djece tijekom pripovijedanja”. Također, 41 ispitanik (24%) pronalazi kreativne načine za prilagodbu priča različitim potrebama i interesima djece. Broj ispitanika koji se osjeća ugodno i sigurno u ulozi pripovjedača iznosi 33 (20%). 3 ispitanika (2%) teško zadržavaju pažnju djece za vrijeme pripovijedanja. 1 ispitanik (1%) osjeća se nesigurno za vrijeme pripovijedanja priča, a 1 ispitanik (1%) odgovara da ne priča priče djeci

Grafikon 14.

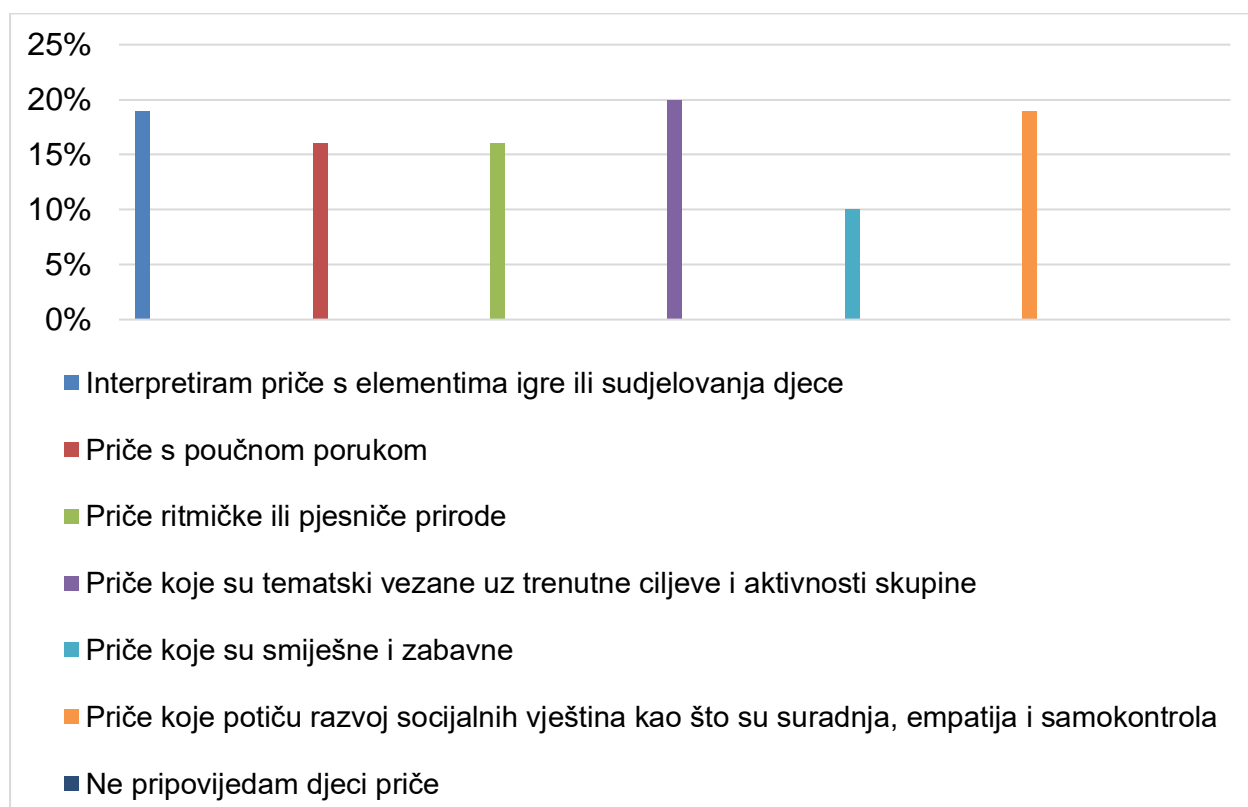
Prikaz odgovora na pitanje “Kako se snalazite u ulozi pripovjedača?”.

Prema dobivenim rezultatima odgojitelji se osjećaju ugodno i sigurno u ulozi pripovjedača, uživaju u interakciji s djecom, koriste kreativne načine za prilagodbu priče različitim potrebama i interesima djece. Ostali ispitanici redovito koriste razne

tehnike kako bi zadržali pažnju djece tijekom pripovijedanja, manjem broju je teško zadržati pažnju djece te se osjećaju nesigurno.

Pitanje 15.

U petnaestom pitanju koje glasi “Kakve priče uglavnom pripovijedate?”, najveći broj ispitanika, koji iznosi 43 (20%), pripovijeda priče koje su tematski vezane za trenutne ciljeve i aktivnosti skupine. Broj ispitanika koji interpretira priče s elementima igre ili sudjelovanje djece je 39 (19%) te također 39 ispitanika (19%) priča priče koje potiču razvoj socijalnih vještina. Nadalje, 33 ispitanika (16%) priča priče s poučnom porukom kao i sljedeća 33 ispitanika (19%) koji pripovijedaju priče ritmičke ili pjesničke prirode. 22 ispitanika (10%) priča priče koje su smiješne i zabavne. 1 ispitanik (1%) ne pripovijeda djeci priče.

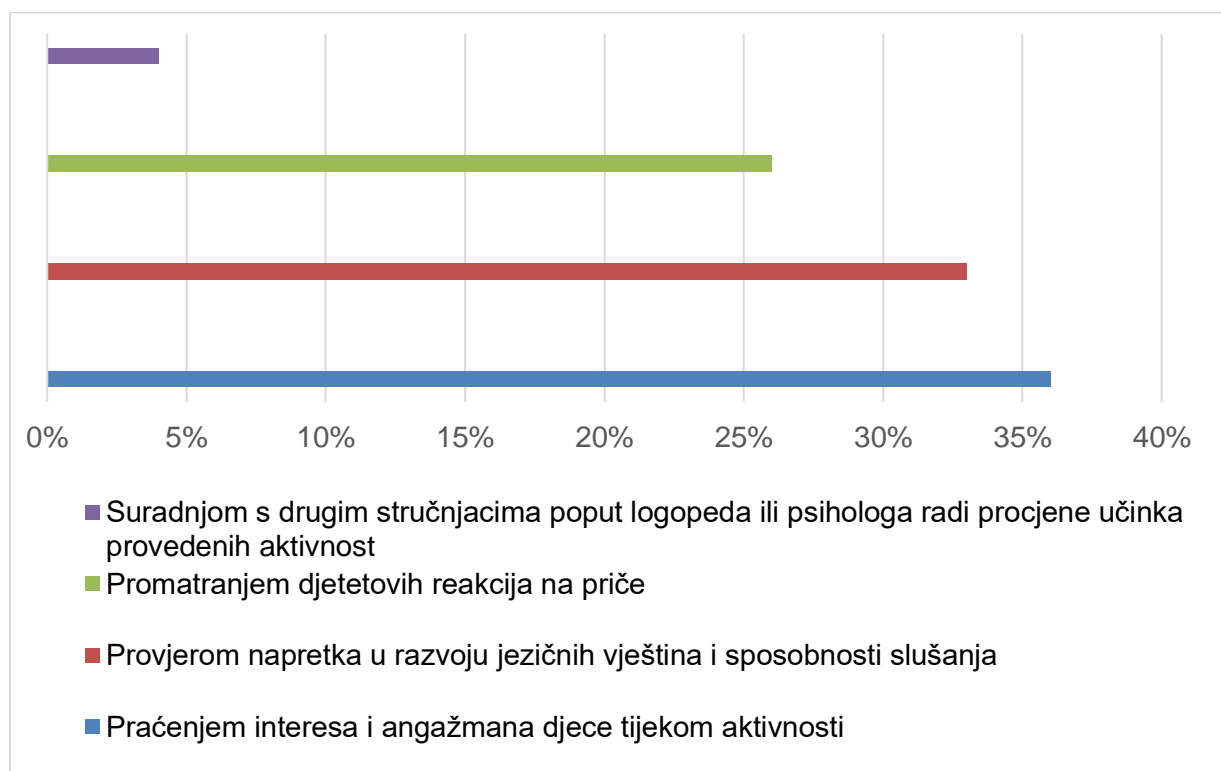
Grafikon 15.

Prikaz odgovora na pitanje “Kakve priče uglavnom pripovijedate?”.

Analizom dobivenih odgovora utvrđeno je da ispitanici uglavnom podjednako interpretiraju sve ponuđene priče.

Pitanje 16.

U zadnjem, šesnaestom pitanju “Kako procjenjujete učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja s djecom jasličke dobi?”, 55 ispitanika (36%) učinkovitost procjenjuje praćenjem interesa i angažmana djece tijekom aktivnosti, njih 50 (33%) to čine promatranjem djetetovih reakcija na priče, 40 ispitanika (26%) učinkovitost svojih aktivnosti procjenjuje provjerom napretka u razvoju jezičnih vještina i sposobnosti slušanja. Najmanji broj ispitanika, njih 6 (4%) surađuju s drugim stručnjacima poput logopeda ili psihologa radi procjene učinka provedenih aktivnosti.

Grafikon 16.

Prikaz odgovora na pitanje “Kako procjenjujete učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja s djecom jasličke dobi?”.

Najveći broj ispitanika učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja procjenjuje učinkovitost svojih aktivnosti praćenjem interesa i angažmana djece tijekom provedbe istih.

12. RASPRAVA

Ovim istraživanjem želio se prikazati interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Obzirom na današnji ubrzani život i medije, čitanje i pripovijedanje pada u sijenu. Priča je važan dio djetetova života te njegovog cjelokupnog daljnjeg rasta i razvoja. Analizom dobivenih rezultata utvrđeno je da se slikovnice najviše čitaju svakodnevno, a prema sadržaju to su najčešće slikovnice za životinjama. Odgojitelji najviše razgovaraju o slikovnici prije i nakon čitanja, a manji postotak njih za vrijeme čitanja. Ispitanici slikovnice čitaju u vrijeme kada djeca iskažu interes te za vrijeme jutarnjih aktivnosti. Isto tako, u velikoj mjeri preporučuju roditeljima slikovnice te su zadovoljni ponudom hrvatskih slikovnica. Nadalje, djeca pažljivo slušaju tijekom čitanja priče, pokazuju interes, no brzo gube pažnju. Odgojitelji najčešće od djece saznaju čitaju li im se slikovnice kod kuće, mali broj odgojitelja o tome razgovara s roditeljima što bi se moglo predložiti kao prijedlog poboljšanja. Odgojitelji uglavnom koriste pripovijedanje kao metodu pričanja priča te djeca na istu reagiraju na način da pažljivo slušaju te pokazuju interes, ali brzo gube pažnju. U ulozi pripovjedača odgojitelji se najviše osjećaju ugodno i sigurno, uživaju u interakciji s djecom, redovito koriste pripovijedanje kao metodu pričanja priča te pronalaze kreativne načine za prilagodbu priče kako bi zadovoljili interese i potrebe djece jasličke dobi. Manji broj odgojitelja teže zadržava pažnju pa bi se moglo preporučiti više pripreme i vježbe prije samog pripovijedanja.

Analizom dobivenih podataka, analizirane su postavljene hipoteze na početku istraživanja. Stoga se može istaknuti prva hipoteza, H1 koja glasi: „Odgojitelji svakodnevno provode aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica“ kao prihvaćena s obzirom da odgovori odgojitelja upućuju na to da svakodnevno čitaju slikovnice djeci jasličke dobi. Svakodnevnim čitanjem kod djece se razvija ljubav prema knjizi i čitanju. Sljedeća hipoteza, H2 glasi: „Odgojitelji razgovaraju s djecom prije, tijekom i nakon čitanja slikovnice“ te je prihvaćena s obzirom na dobivene rezultate koji govore da odgojitelji najviše razgovaraju s djecom nakon čitanja slikovnice. Također, veći broj odgojitelja s djecom razgovara prije, nego za vrijeme čitanja slikovnice. Poželjno je razgovarati s djecom o priči koja im se čita. Treća postavljena hipoteza, H3 koja glasi: „Reakcije djece na aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice su pozitivne“ je prihvaćena s obzirom na činjenicu da djeca reagiraju na način da pažljivo slušaju i/ili pokazuju interes, ali brzo gube pažnju. Pohvalno je da nijedan odgojitelj kao odgovor

nije označio da djeca pokazuju znakove dosade ili nemira te da nisu zainteresirani za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnica. Četvrta hipoteza, H4 koja glasi: „Odgojitelji ne koriste pripovijedanje kao metodu pričanja priča tijekom svog odgojno-obrazovnog rada sa djecom jasličke dobi“ nije prihvaćena obzirom na činjenicu da velik broj odgojitelja koristi pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnom radu. Prema odgovorima odgojitelja pripovijedanje koriste svakodnevno ili jednom tjedno. Ni jedan odgojitelj nije odgovorio da ne koristi pripovijedanje u svom odgojno-obrazovnom radu. Posljednja, peta hipoteza, H5 glasi: „Odgojitelji procjenjuju učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja na način da prate interes djece, no vrlo malo surađuju s drugim stručnjacima“ te je prihvaćena obzirom na analizu dobivenih odgovora kojom je utvrđeno da odgojitelji procjenjuju učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja na način da prate interes djece, provjerom napretka u razvoju jezičnih vještina i sposobnosti slušanja te promatranjem djetetovih reakcija na priče. Zabrinjavajuća je činjenica kako je mali broj odgojitelja kao procjenu naveo suradnju s drugim stručnjacima poput logopeda ili psihologa radi procjene učinka provedenih aktivnosti.

Neophodno je preispitati nedostatke provedenog istraživanja kako bi se u daljnjim istraživanjima uvjeti i metodologija mogli promijeniti te olakšali razradu podataka koji su dobiveni. Obzirom na veličinu uzorka ispitanika koji su pristali sudjelovati u navedenom istraživanju, preporuča se dodatno i obimnije istraživanje kojim bi se istražilo veće područje Republike Hrvatske, u odnosu na trenutno istraživanje koje je obuhvatilo jednu županiju. Također, jedan od nedostataka je sam način provođenja upitnika. S obzirom da je upitnik rješavan online putem nije bilo moguće objasniti moguća nejasna pitanja ili druge nedoumice, osim putem elektroničke pošte. Također, odgovori na pojedina pitanja bili su sveobuhvatni. Za daljnja istraživanja predlaže se dodatno pojašnjenje pitanja (pismeno, kroz upitnik) ili provođenje upitnika putem intervjuiranja.

13. ZAKLJUČAK

Nikad nije prerano za početak čitanja slikovnica djetetu. Slikovnice se mogu čitati još u najranijoj dobi, već od rođenja. Slikovnica se smatra prvom dječjom knjigom koja je od velike pomoći djetetu za razvijanje govora i osjećaja za jezik. Kada je riječ o odabiru slikovnice za dijete, roditelji i odgojitelji trebaju razmisliti o psihofizičkim karakteristikama djeteta koje se razlikuju prema dobi djeteta. Može se zaključiti da je jako bitno da se kod djece razvije sklonost prema čitanju od najranije dobi.

Čitanje i pripovijedanje se često smatraju sinonimima. Pripovijedanje je jedan od najstarijih oblika pričanja priča. Nekada davno pripovijedalo se uglavnom odraslima. S vremenom ono postaje namijenjeno uglavnom djeci. U današnje vrijeme posebno mjesto zauzima kako kod djece, tako i kod odraslih. Riječi pripovijedanje i čitanje obično se smatraju istoznačnicama. Pripovijedanje se definira kao „širi pojam koji obuhvaća i pričanje i prepričavanje” (Velički, 2013). Pripovijedanje je vještina i sposobnost za čije izvođenje. Vrlo je važno spomenuti da se prije pripovijedanja valja dobro pripremiti, odabrati prostor i publiku kojoj ćemo pričati. Također, bitno je priču prilagoditi dobi djece. Tijekom pripovijedanja poželjno je koristiti geste i mimike te uključiti djecu u proces pripovijedanja. Može se zaključiti da bi pričanje priča i pripovijedanje trebala biti svakodnevna aktivnost u dječjem vrtiću. Važno je da su djeca izložena čitanju i pripovijedanju već od najranije dobi jer tako nastaju temelji za ostale vještine i sposobnosti.

Prema prikazu aktivnosti u dječjem vrtiću može se zaključiti da je djeci jasličke dobi poželjnije pripovijedati jer ih time potičemo na razvijanje raznih vještina poput vještina slušanja, proširivanja rječnika, stvaranja osjećaja za slijed događaja te produblivanje pažnje. Prema Čudina-Obradović (2003) „tako maloj djeci prirodnije je da priča dolazi iz usta odraslih nego iz slikovnica, a pričanje usmjerava na slušanje riječi glasova”. Naravno, usporedno s pripovijedanjem, čitanje se također treba koristiti kao metoda pričanja priča u odgojno-obrazovnom radu odgojitelja.

Jedan od ciljeva ovoga rada bio je ispitati mišljenja odgojitelja o interesu djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Iz rezultata dobivenih istraživanjem, može se zaključiti da većina odgojitelja svakodnevno čita priče djeci te da svakodnevno ili jednom tjednom koristi pripovijedanje kao metodu pričanja priča. Djeca jasličke dobi

najviše su zainteresirana za slikovnice sa životinjama ili one sa predmetima iz svakodnevnog života. Tijekom, prije i nakon čitanja se razgovara s djecom te se slikovnice najčešće čitaju prema iskazanom interesu djece. Djeca pažljivo slušaju kada su čitanje i pripovijedanje u pitanju, no nekad pokazuju interes, ali brzo gube pažnju. Najmanji broj odgojitelja ne surađuje sa stručnjacima kada je u pitanju procjena učinkovitosti vlastitih aktivnosti čitanja i pripovijedanja.

Obzirom na suvremeni i užurbani svijet u kojem djeca danas žive, osobito djeca u dobi do treće godine života, sukladno dobivenim rezultatima istraživanja vidljivo je da tradicionalne metode čitanja i pričanja priča (pripovijedanje) odgojitelji i dalje koriste tijekom svog odgojno-obrazovnog rada.

14. LITERATURA

- Ada Flor, A. i Campoyisabel, F. (2011). Kreativni načini čitanja i doživljaja slikovnica. *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* 17(66): 4-7, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183390>_(pristupljeno: 5. srpnja 2024.).
- Bartulović, M. (2023). *Pripovijedanje kao izvedbena tehnika*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:858293> (pristupljeno: 12. srpnja, 2024.).
- Crnković M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
- Čudina-Obradović, M. (2002). *Čitanje prije škole: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Čudina-Obradović, M. (2003). *Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Dječji vrtić Cvrčak (2020.) *Čitanje slikovnica djeci*. Dostupno na: <https://www.djecjivrtic-cvrcaksolin.hr/php/wsCommon/wsGetDocument.php?f=5ea1b8002fcd0.pdf> (pristupljeno: 12. srpnja, 2024.).
- Hadaš, E. (2016). *Uloga slikovnice i važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi* (Završni rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:542495> (pristupljeno: 22. lipnja 2024.).
- Hegedić, I. (2022). *Pripovijedanje i pričanje priča kao poticaj za razvoj govora* (Završni rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:639095> (pristupljeno: 23. lipnja 2024.).
- Majhut, B., Zalar, D. (2008). *Slikovnica*. U Hrvatska književna enciklopedija (u tisku).
- Martinović, I. i Stričević, I. (2011). Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium*, 4 (1): 39-63.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*.
- Lapenda, I. (2019). *Pričanje priča* (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:335625> (pristupljeno: 5. kolovoza, 2024.).

- Pintur, B. i Hrustić, M. (2011). Radost čitanja. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* 17 (66): 24-25. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183410> (pristupljeno: 2. kolovoza 2024.)
- Petrović-Sočo, B. (1997.) *Dijete, odgajatelj, slikovnica*. Zagreb: Alineja.
- Samardžija, M. (2023). *Interpretativno čitanje i kazivanje priče kao poticaj govornog razvoja djece predškolske dobi* (Završni rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:373254> (pristupljeno: 23. srpnja 2024.)
- Siketić, J. i Turza-Bogdan, T. (2022). Uloga odgojitelja u pričanju priče. *Hrvatski* 20 (1): 31-46. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/429550> (pristupljeno: 23. srpnja 2024.)
- Silaj, K. (2022). *Kako pričati priče djeci: i svima ostalima / Silke Rose West i Joseph Sarosy; s engleskoga prevela Sanja Gjenero (Prikaz knjige)*. Zagreb: Stilus knjiga. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/395563> (pristupljeno: 2. kolovoza 2024.)
- Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
- Stričević, I. (2006) *Čitajmo im od najranije dobi*. Zagreb, Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: https://nkb.hr/images/2020/citajmo_im_od_najranije_dobi.pdf (pristupljeno: 20. srpnja, 2024.)
- Šauperl, L. (2007) Čitanje djeci rane dobi. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* 13 (48): 22-23. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/177625> (pristupljeno: 20. srpnja, 2024.)
- Šprišić, A. (2021). *Višeosjetilno pripovijedanje priča* (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:130518> (pristupljeno: 2. kolovoza, 2024.)
- Velički, V. (2013) *Pričanje priča- stvaranje priča. Povratak izgubljenom govoru*: Zagreb: Alfa.
- Visinko, K. (2005). *Dječja priča – povijest, teorija, recepcija i interpretacija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Visinko, K. (2009). *Dječja priča – povijest, teorija, recepcija i interpretacija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Vizek Vidović, V. i Hrabar, D. (1999.) *Čitajmo djeci za laku noć : priručnik za odgojitelje i roditelje djece predškolske dobi*. Zagreb: Udruga za inicijative u socijalnoj politici: Centar za prava djeteta.
- Zalar, D., Boštjančić M. i Schlosser V. (2008). *Slikovnica i dijete : kritička i metodička bilježnica 1*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.

Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S. i Zalar, Z. (2009.) *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 2*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

SAŽETAK

Tema ovog diplomskog rada je „Interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje“. Rad je predstavljen kroz četrnaest poglavlja. U drugom poglavlju objašnjeni su aspekti razvoja djeteta jasličke dobi. U trećem poglavlju pojašnjena je definicija slikovnice, vrste slikovnica te važnost čitanja slikovnica. Nadalje, u četvrtom poglavlju govori se o dječjoj priči, njenim vrstama, dječjoj priči u obitelji i priči u dječjem vrtiću. U petom poglavlju govori se o pripovijedanju te su navedene su karakteristike pripovjedača. U šestom poglavlju objašnjeno je kako se pripremiti za čitanje priča. U sedmom poglavlju navedena je uloga roditelja i odgojitelja u poticanju interesa djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. U osmom poglavlju prikazana je aktivnost pripovijedanja u odgojno-obrazovnoj skupini. Deveto poglavlje sastoji se od prikaza provedenog istraživanja sa njegovim ciljem i postavljenim hipotezama. Deseto poglavlje sastoji se od prikaza istraživačkog instrumenta, postupka istraživanja i statističke analize rezultata. Jedanaesto poglavlje sastoji se od rezultata istraživanja i odgovora na postavljene hipoteze. U dvanaestom poglavlju nalazi se rasprava. U trinaestom poglavlju navedeni su nedostaci istraživanja.

Cilj ovog rada bio je ispitati interes djece jasličke dobi za čitanje i pripovijedanje. Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika, online. U istraživanju je sudjelovalo 71 ispitanika na području Krapinsko-zagorske županije. Prema rezultatima istraživanja može se zaključiti da odgojitelji uglavnom svakodnevno čitaju slikovnice, koriste pripovijedanje kao metodu pričanja priča, djeca pažljivo slušaju tijekom pripovijedanja, ali ponekad brzo gube pažnju. Najviše ih interesiraju slikovnice sa životinjama i slikovnice sa predmetima iz svakodnevnog života. Odgojitelji se uglavnom osjećaju ugodno i sigurno u ulozi pripovjedača te uživaju u interakciji s djecom. Manjem broju odgojitelja teže je zadržati pažnju djece tijekom pripovijedanja. Učinkovitost svojih aktivnosti čitanja i pripovijedanja odgojitelji procjenjuju na način da prate interes djece tijekom aktivnosti, provjerom napretka u razvoju jezičnih vještina i sposobnosti slušanja te promatranjem djetetovih reakcija. Manji broj odgojitelja učinkovitost prati suradnjom sa sustručnjacima.

Ključne riječi: slikovnica, čitanje, pripovijedanje, djeca jasličke dobi, odgojitelj

SUMMARY

The topic of this Master's thesis is "The interest of nursery-age children in reading and storytelling". The work is presented through fourteen chapters. In the second chapter are explained the aspects of the development of a nursery-age. In the third chapter, the definition of a picture book, the types of picture books and the importance of reading picture books are explained. Furthermore, the fourth chapter talks about the children's story, its types, the children's story in the family and the story in the kindergarten. Chapter five explains storytelling and the characteristics of storytellers are listed. Chapter six explains how to prepare for reading stories. In the seventh chapter, the role of parents and educators in encouraging the interest of nursery-age children in reading and storytelling is stated. In the eighth chapter, the storytelling activity in the educational group is presented. The ninth chapter consists of a presentation of the conducted research with its goal and set hypotheses. The tenth chapter consists of a presentation of the research instrument, research procedure and statistical analysis of the results. The eleventh chapter consists of research results and answers to the hypotheses. In the twelfth chapter there is a discussion. In the thirteenth chapter, the shortcomings of the research are listed.

The goal of this work was to examine the interest of nursery-aged children in reading and storytelling. The research was conducted via an online questionnaire. 71 respondents from Krapinsko-Zagorska County participated in the research. According to the results of the research, it can be concluded that educators mostly read picture books every day and use storytelling. Children listen carefully during storytelling, but sometimes quickly lose attention. They are most interested in picture books with animals and picture books with objects from everyday life. Educators generally feel comfortable and safe in the role of a storyteller and enjoy interacting with children. Fewer educators find it more difficult to keep children's attention during storytelling. Educators evaluate the effectiveness of their reading and storytelling activities by monitoring the children's interest during the activity, by checking progress in the development of language skills and listening skills, and by observing the child's reactions. A smaller number of educators monitors efficiency by cooperating with fellow experts.

Key words: picture book, reading, storytelling, children of nursery age, educator